

Talaia
AGUPACIÓ EXCURSIONISTA
VILANOVA I LA GELTRÚ

REVISTA D'EXCURSIONISME
Núm. 266 OCTUBRE-NOVEMBRE-DESEMBRE 99

TECNICS

AIGUA

LLUM

GAS

CALEFACCIÓ

REPARACIÓ D'ESCALFADORS

Picapedrers, 3 - Tel. 93 814 32 46
VILANOVA I LA GELTRÚ

NOUS
CURSOS

MATRÍCULA
GRATUÏTA!!!

CURSOS HOMOLOGATS PER L'A.E.C.E.I.

Introducció als ordinadors
MSDOS - Windows 3.11 - Windows 95
OFIMÀTICA: Word - Excel - Access - Powerpoint
PROGRAMACIÓ: C - Pascal - Visual Basic - Basic
C++ - Delphi
DISSENY: AutoCAD - PageMaker - CorelDraw -
3D Studio - Photoshop
MECANOGRAFIA: per ordinador i convencional

Classes particulars i per a empreses: i, a més,
CURS AVANÇAT A LA XARXA INTERNET

BEEP

ORDENADORES

Concessionari oficial:

EPSON COMPAQ TOSHIBA ZENITH RICOH

Tota classe de consumibles
i material d'informàtica

C. de l'Aigua, 14
Tel. 93 814 12 96
08800 Vilanova i la Geltrú

NO LIMITS

S P O R T

Estem amb tu

10% dte. per a tots els socis

Vilanova i la Geltrú
Rbla. Ventosa, 3-5
Tel. 93 815 50 98

Vilafranca del Penedès
C/ Santa Digna, 3-5
Tel. 93 817 21 50

FEROPTICA

Professionals de la visió

EL PERQUÈ DE LA QUALITAT

EL PERQUÈ DE LA VARIETAT

EL PERQUÈ DE MOLT MÉS

**LA PARELLA DE VIDRES DE
SOL GRADUATS 4.900 PTES.**

Rambla Principal, 55 (Bulevard Diana)

08800 Vilanova i la Geltrú

c/. **CAPUTXINS, 36**
VILANOVA I LA GELTRÚ

**ELS VOSTRES RODETS
FOTOGRAFICS REVELATS EN 1 H.**

VIDRES VILANOVA

ROURE

TALLER D'ALUMINI I VIDRE

Av. Eduard Toldrà, 73
Tel. 93 893 61 34
Fax 93 893 17 96

OFICINES I VENDA

Pare Garí, 41 - Sant Onofre, 45
Tels. 93 893 15 92 - 93 893 87 07
Fax 93 893 17 99

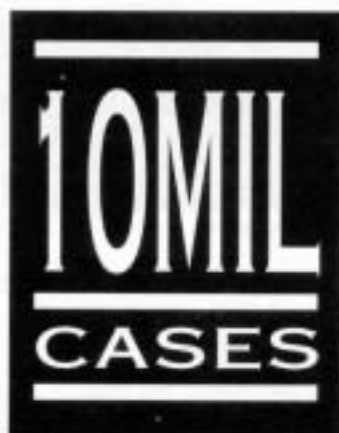

EQUIPAMENT TÈCNIC ESPORTIU

C/ Galileu, 64 - Teléfon 491 49 98 - 08028 BARCELONA

BUS - 52 - 53 - 56 - 57

- L1 - L5 Plaça de Sants
- L3 - L5 Sants Estació

*Les millors finques
al millor preu*

C/ Manuel de Cabanyes, 14 (a 59 m de Correus) - Tel. 93 814 43 33 - VILANOVA I LA GELTRÚ

Carrer Comerç, 4
Tel. 93 893 12 57
08800 Vilanova i la Geltrú
CIF G-58124702
<http://www.teleline.es/personal/aetalaia>
e-mail: aetalaia@suport.org

Adherida a:
Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya
Federació Catalana
d'Espeleologia
Federació Catalana
d'Esports d'Hivern
Federació Catalana de
Càmping i Caravàning

AGRUPACIÓ EXCURSIONISTA TALAIA

REVISTA D'EXCURSIONISME

OCTUBRE - NOVEMBRE - DESEMBRE 1999 • Núm. 266

EDITORS

Agrupació Excursionista
Talaia

PRESIDENT

Salvador Butí i Papiol

SECRETARI

Agustí Poch i Parés

CONSELL DE REDACCIÓ

Josep Blanes i Minguéz
Salvador Butí i Papiol
Blanca Forgas i Puigvert
Carlos González i Nogués
Agustí Poch i Parés
Joan Raventós i Hill
Jordi Vidal i Simon

IMPRESSIÓ

Gràfiques Llopert
Sant Antoni, 63
Sant Sadurní d'Anoia
Tel. 93 891 03 12

DIPÒSIT LEGAL

B-24.619-90

PREU DE VENDA

500 PTA

TIRATGE

600 exemplars

Foto portada: La cresta cimera del Gran Paradiso
(Alps italians).

Autor: Joan Toledano

Els articles publicats en aquesta revista expressen l'opinió dels autors i no reflecteixen necessàriament la de la Junta Directiva de l'Agrupació ni la del Consell de Redacció. En tot cas, T.A.E. Talaia donarà a conèixer el seu parer a través de les editorials o en articles o notes signades per la Junta.

Els articles que apareguin en aquesta revista podran ser reproduïts, total o parcialment, sempre que es mencionin el nom de la revista, el títol de l'article i el nom de l'autor o autors.

Normativa per publicar articles a la revista Talaia

Els socis, amics i col·laboradors que vulguin publicar articles en aquesta revista, caldrà que tinguin en compte les qüestions següents:

El tema de l'article cal que estigui relacionat amb les activitats pròpies de l'AE Talaia.

Els articles han de ser inèdits i escrits correctament en català, en suport magnètic (disquet PC) amb indicació del programa i versió. S'adjuntarà al disquet una còpia impresa en paper on s'indicarà el títol de l'article i el nom i cognoms (o pseudònim) de l'autoria. En casos excepcionals, s'acceptaran articles escrits a màquina, en fulls DIN-A4 i a doble espai.

Els articles, amb les seves il·lustracions, no podran sobrepassar l'extensió màxima de 5 pàgines.

El nombre màxim d'il·lustracions per article no serà superior a 10.

Les il·lustracions fotogràfiques (en paper o dispositiva) hauran de tenir una bona definició. Els peus de les il·lustracions i el nom de l'autoria aniran escrits en un full a part, precedits d'un número que es repetirà al darrere de la il·lustració corresponent.

Els articles s'hauran de lliurar al Consell de Redacció o a la Secretaria de l'entitat, com a molt a final del segon mes de cada trimestre: febrer, maig, agost o novembre.

Qualsevol canvi en aquesta normativa s'haurà de negociar amb el Consell de Redacció de la revista.

En cooperació amb:

Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social

AJUNTAMENT DE
VILANOVA I LA GELTRÚ

Federació d'Entitats
Excursionistes de Catalunya

SUMARI

- 5 **EDITORIAL**
Equip de Redacció
- 6 **ARA FA MIL ANYS...**
Antoni Ordovàs
- 8 **CURS D'INICIACIÓ A L'EXCURSIONISME**
Eva Alonso
- 11 **PIC DE L'ORRI**
Margarida Carbonell
- 15 **CURSET D'ESPELEOLOGIA G.E.T. 1999**
Juan Casado
- 16 **XXXVI Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" VALLDARQUES**
Josep Blanes
- 20 **Una esquiada als Alps: TIGNES i algunes reflexions a l'entorn de l'esquí**
Josep Blanes
- 24 **Gran nombre d'espècies en la 18a MOSTRA DE BOLETS**
M. Carme Barceló
- 26 **CRÒNICA DEL COTARRO TALAIENC**
Equip de Redacció
- 32 **PASSEJADA PEL VOLTANT DEL MIDI D'OSSAU**
Neus Solé
- 35 **ELS ALPS: UN PUNT DE FUGA**
Joan Toledano
- 39 **El hobby d'aquesta tardor (37) HISTÒRIA DE CUBELLES**
Joan Lluís Simó
- 42 **GR-107: de Queralt a Montsegur BELLVER DE Cerdanya-VILIELLA**
Josep Blanes
- 45 **GR-3: La Catalunya interior CARDONA-SOLSONA**
Blanca Forgas

editorial

En una entitat com l'Agrupació Excursionista Talaia, la junta no pot governar, no disposa dels recursos ni del poder que calen per fer-ho. Tothom fa la feina de forma voluntària i no es poden prendre decisions que afectin a persones que no estan disposades a seguir-les. Cal ser realista i no desmuntar res sense tenir recarvis, no voler fer res sense que algú pugui i vulgui fer-ho.

El que sí pot fer la junta, i a més és el que ha de fer, és dirigir l'entitat, veure quines són les possibilitats reals i recolzar-les i potenciar-les o, si fos el cas, corregir possibles desviaments de la línia marcada.

En aquests moments, la junta de la Talaia ha decidit apostar fort pel rejuveniment de la casa. No és que fins ara no es cregués interessant el tema, simplement no es veien possibilitats d'aconseguir-ho. Ara, aprofitant la recent creació i inici d'activitats de la secció d'infants i joves i veient la possibilitat que s'incrementi el nombre d'altres en la franja d'edat més jove, ens proposem adequar les quotes de soci per potenciar encara més aquests nous ingressos.

Altres mesures vindran, ens agradaria molt veure que la nostra Talaia, amb quasi mig segle de vida, és més jove que mai.

ARA FA MIL ANYS...

Ara fa mil anys, en més o en menys, un procés evolutiu, un estil de severa i alhora funcional arquitectura anava assajant i donava forma a un mode de construcció que coneixem i denominem com l'art romànic. Una força constructora d'Occident per expressar el culte vers la transcendència, segons la inspiració del moment. Era una edat de reafirmacions de creences, d'insegurs territoris, de treves concertades per mantenir una concòrdia estable, durament conquerida en el dia a dia. No ha estat talment a través dels temps, d'una o altra manera, sempre així?

Els països muntanyosos, per l'orografia que tenen els seus accessos naturals, de difícil penetració, han estat un recer propici, a causa del seu aïllament, per acollir i preservar molts de monuments i costums del passat que, ara, com una herència de llunyans orígens, tenim a l'abast per a gaudir-ne. Una influència amb encunyació pròpia que ha donat caràcter, en molts aspectes, a les generacions posteriors.

En una d'aquestes valls pirinenques, en l'alta vall del riu de Bescaran (té l'accés natural per una carretereta que surt des de la riba dreta del riu Segre), es bastí, en el període esmentat, un campanar de notables dimensions en alçària i parament. Fou aixecat a redós d'un cercle d'al-

tes muntanyes: la serra d'Arcavell, el Pic Negre, el Monturull i el Turó Punçó, que en part fan de divisòria fronterera amb el Principat d'Andorra.

El campanar de Bescaran, que havia pertangut a l'adjunta església de Sant Martí, enderrocada de fa nombrosos anys, és a prop del poble, a 1.360 metres d'alçada. Es tracta d'una construcció que a primer cop d'ull pot parèixer preponderant per a l'indret on era destinat, tot i que, en un principi, hi havia hagut per les rodalies una comunitat monàstica. Qui sap també si la proximitat de la veïna Seu d'Urgell deuria influir en el seu emplaçament. Una magna obra assignada, i s'ha de suposar, per a una petita comunitat muntanyenca de pastors, llenyataires o pagesos d'escatimats conreus condicionats pel clima rigorós que regeix part de l'any en les altes valls.

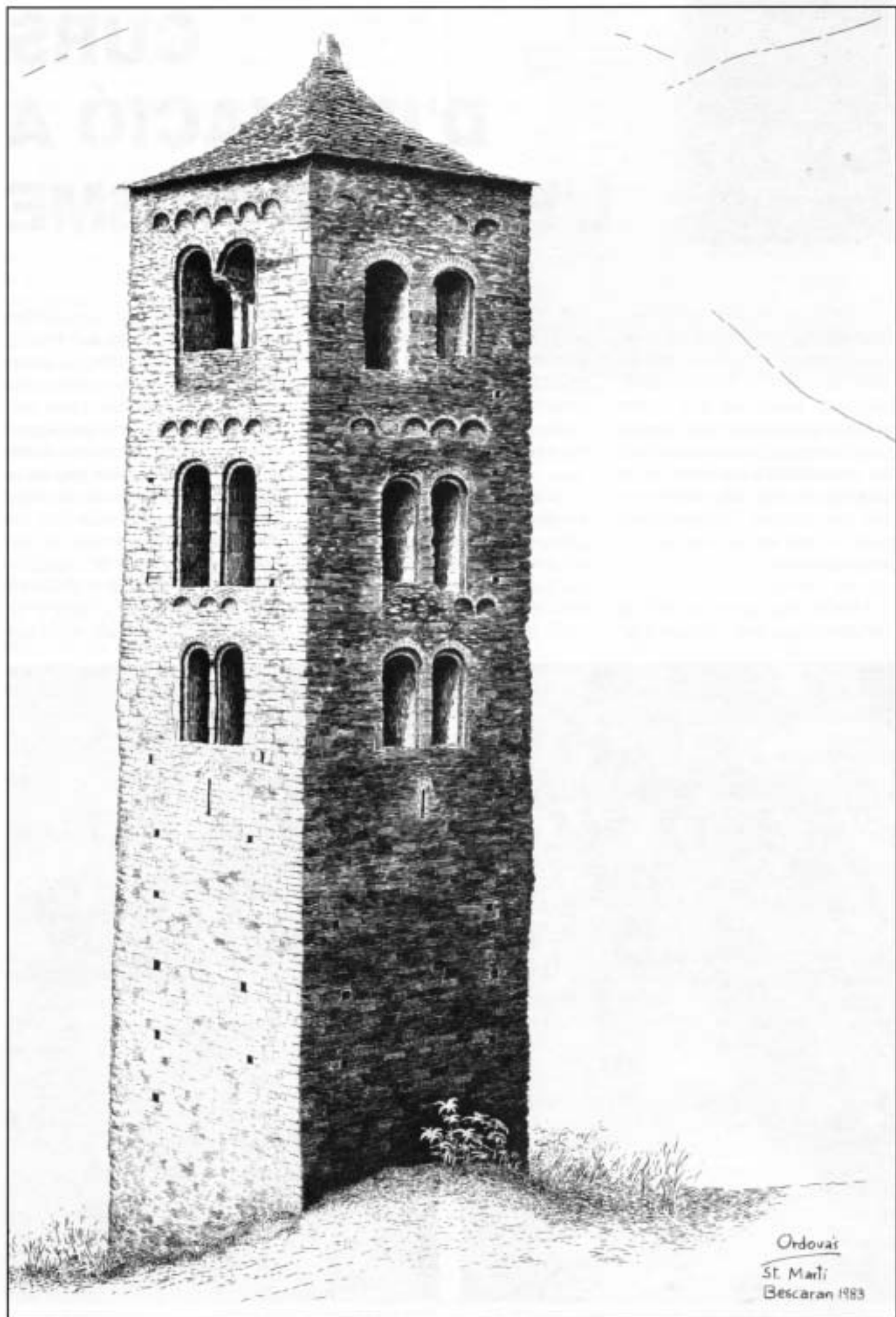
No obstant, el volum d'aquest cloquer de muntanya, aparentment de feixugor evident, la seva faiçó s'adapta discretament a l'entorn i sembla voler integrar-se com un accident més en el relleu on està situat; no en un ras del planell herbós, sinó, més bé, ran del coster que s'enfila amunt. Com un greny artificios empeltat a la saba d'una terra per decisió d'una gent que en tenien consciència o presentien que amb uns materials de

vàlua objectiva per la quantitat que enriqueixen el terreny de la contrada en feien art? Una munició de pedres arreplegades de totes les mides, dubtosament treballades, hi són disposades fent paret pels quatre costats (en la versió original, deuria haver-hi algun recobriment de morter). Cares llises orfes de guarniments, si de cas uns arquets, unes arcuacions llombardes desgastades i algunes de desaparegudes. L'aparellament del conjunt pot donar en l'observació un to de monotonia o d'indiferència visual [...]. Les dobles finestres dels tres pisos ofereixen noves perspectives i un lluit trencament de la uniformitat primera, a més a més de donar abríc als ocells o al volejar dels insectes pujats dels prats o dels abeuradors del comú o donar una base als flocs de neu durant el cicle hivernal.

Arribant a dalt del campanar, el pinacle que conforma la coberta piramidal és una autèntica culminació del rusticisme més exaltat en l'apreciació d'un art mil·lenari. Consideracions mesurades per la intuïció d'un inexpert en el tema que poden ésser, o no, compartides segons el criteri amb què hom capta el conjunt vist en un dia desvetllat, entelat o plujós en el transcurs d'una excursió per la comarca de l'Alt Urgell.

Antoni Ordovàs

Ordoas
St. Marti
Bescaran 1983

CURS D'INICIACIÓ A L'EXCURSIONISME

Se'ns ha demanat als "cursetaires" del I curset d'excursionisme d'aquesta inclita societat que fem un article, escrit, valoració, resum del que va suposar a les nostres vides aquest esdeveniment. Què podem dir de tan meravellosa experiència, la qual va canviar les nostres vides per sempre i suposarà un punt i a part en les nostres trajectòries vitals?

En fi, ara ja en "seriu", la veritat és que ens ho vam pas-

sar d'allò més bé. Van ser diverses xerrades i tres excursions, durant les quals el contacte amb la Natura i també entre nosaltres (monitors, cursetistes i adjunts varis) va ser enriquidor i constructiu.

La primera sortida estava programada per pujar al Matalgalls, però degut al mal temps la vam deixar per a un altre dia, i al cap de dues setmanes vam anar a la Serra del Montsant, a pujar per uns penya-segats que

al·lucines i on havia unes vistes espectaculars del pla que envolta aquells cingles ("toma ya" vocabulari!, que ara ja sabem com està el pati quan des d'una balma guaitem una canal per la qual volem grimpar per poder evitar la tartera que es veu des de la carena!). Ja en aquesta sortida, els "monis" van deixar que els cursetistes ens intentéssim espavilar solets amb el mapa, la brúixola i el fascinant altímetre que, depenent de la calor o no que tingués el Carles, marcava

La canal per on discorre el Grau dels Barrots, al Montsant. Foto: Carles G.

Balma dels cingles de la Morera del Montsant. Foto: Carles González

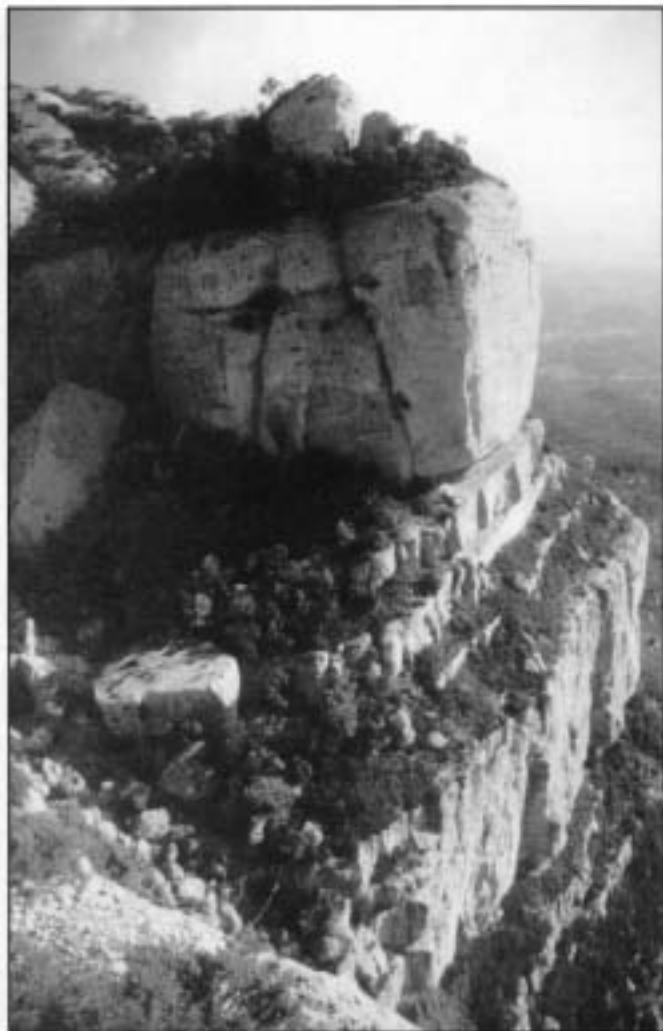
Pujant el Grau dels Barrats. Foto: Carles González

una cosa o una altra. Home, creiem que, exceptuant alguna que altra cagadeta, no ho vam fer malament del tot. Vam dinar a la cova de l'Ós, que devia estar hivernant, ja que no va sortir a compartir amb nosaltres el "jalar".

L'Efrén va anar a la sortida amb bambes, i a la que va relliscar per vint-i-setena vegada va prendre la solemne decisió d'estrenar unes botes com Déu mana en la propera excursió; a causa sobretot de la hilaritat i el "catxondeo" general que provocaven les seves culatades. ("Efrén, treu-te les mans de la

butxaca, home!"). El Darrío, barceloní avesat a l'asfalt "donde los haya", al·lucinava amb tanta pedra, i les seves botes també, ja que des dels temps del seu pare que no havien sortit de l'armari ("jo aquí portaré uns amics de Barna i els faré de xerpa"). Total, que un èxit la primera sortida.

La pujada al cim del Mata-

Espectaculars cingles des del Balcó del Privat. Foto: Carles González

galls, la segona, va ser menys "jevi" del que ens pensàvem, i els monitors ens van deixar fer de guies a nosaltres. Vam arribar a "puesto"! (bé, la veritat és que el camí està totalment marcat, ejem!). Al cim hi havia gent a tope i es va donar el curiós cas de la desaparició de la Verge Maria d'un pessebre en el que Sant Josep treia el nas a veure si la hi guaitava. També vàrem investigar l'espectre de Brocken, un curiós efecte de la refracció de la llum, encara que alguns estem segurs que aquelles siluetes eren fantasmes que pul·lulen per la muntanya. Vam dinar a dalt, i alguna deia que a la muntanya, en comptes de perdre pes a causa de l'exercici físic, el guanyes degut a l'escampall de *Tokkes*, *toblerones*, *kitkats*, *conguitos*, *crunchs*, *lacasitos* i altres delícies ludico-gastronòmiques que la nostra esti-

Consultant mapes a la carena de la Serra Major del Montsant. Foto: Margarida Carbonell

Estudiant la documentació de la sortida a Santa Fe del Montseny. Foto: Carles González

Consultant el mapa al coll Sesportadores, pujant cap al Matagalls. Foto: Carles González

mada societat de consum posa al nostre abast per a la perdició de les ànimes que intenten restar pures a la temptació! ("Eva, vols tastar aquesta xocolata belga amb cacao del Congo i nous de macadàmia caramelitzades que he portat? Està deliciosa!")

Molt instructives van ser les xerrades teòriques que es van fer al local de la Talaia, els dijous al vespre. Vam parlar de plantes, d'alimentació, de socorrisme, del temps... (és a dir, de meteorologia, no de la típica conversa d'ascensor). No tots els cursetistes hi vam participar al cent per cent, ja que alguns no vam anar a totes les xerrades o a totes les sortides, però vaja! En general, déu n'hi do.

Cim del Matagalls. Foto: Carles González

L'última sortida va ser al pic de l'Orri, deliciosa mun-tanyeta de 2.200 m, en la qual alguns ens vam assabentar bé del que és la neu. Amb el material d'última generació de la Talaia ("mecatxis!, aquests grampons estan rovellats! Això és del número 34!") que vàrem preparar la nit anterior, després d'un sopar opípar, foc a terra i uns quants acudits eròtico-religiosos, on algú que semblava tímid va resultar ser un crack de la broma, vam sortir el diumenge a les 8 del matí. ("A veure, votació. A quina hora ens llevem demà? A les 6? Massa aviat! A les 8? Apa, on vas!")

Osti, tu! Com bufava el vent! La veritat és que per a nosaltres, els cursetistes, va ser un goig arribar al cim (juro que no torno a venir a la neu sense ulleres de sol!). A dalt, vam dinar, i a l'agafar la carena per l'altra banda per iniciar el camí de tornada... Oh, sorpresa! A menys de 30 metres hi havia un fotimer de gent pujant amb telecadira i esquiant com qui no vol la cosa!! Però que no érem al cul del món, on només els més aguerrits excursionistes gosaven arribar!? Quin *shock* emocional! Avui en dia el progrés arriba a tot arreu.

De baixada, el grup es va dividir en dos, però vam arribar tots a "puesto", amb la bonica sensació, que ja començava a ser familiar, d'haver fet alguna cosa constructiva, sana i de tan "bon rollu" com és pujar i baixar una muntanya, haver trepitjat uns camins, haver respirat un aire i haver vist uns arbres o uns ocells que segurament no hauríem disfrutat estirats al sofà de casa (tot i que estirar-se a fer pànxing al sofà, de tant en tant està molt be, eehh?).

Eva Alonso

PIC DE L'ORRI

Dissabte, 18 de desembre. Som una barreja prou interessant de 15 excursionistes: gent assídua a la renovada secció de muntanya, cursetistes del recent organitzat curset d'iniciació a l'excursionisme i talaieros de tota la vida.

Per a tots, és el primer contacte de la temporada amb la neu i, fins i tot per a alguns, és la primera sortida de la seva vida a la neu.

Per etapes, segons l'hora de sortida dels cotxes, arribem al poblet de Llagunes (Pallars Sobirà), on tenim reservat lloc per a dormir al Refugi Vall de Siarb. Cal dir que, més que un refugi, ens allotgem en una típica casa pallaresa del segle XVIII habilitada com a casa rural.

El sopar transcórrer al caliu de la llar de foc, en un ambient molt animat, i és que, entre queixalada i got de vi, alguns no paren d'explicar acudits.

Abans d'agafar la posició horitzontal, hi ha sessió pràctica de com calçar-se els grampons (si és que hem pogut descarregar els cargols) i de preparació de la motxilla d'atac (no oblidem que aquesta sortida és l'última "classe"

pràctica del curset d'iniciació a l'excursionisme).

Tot i que no matinem gaire, que curta que és la nit quan a l'endemà sonen els despertadors. Després del típic esmorzar d'hotel, ens arribem fins a

Rubió, considerat el nucli habitat més alt de Catalunya (1.687 m), on deixem els cotxes. Que preparats que anem tots: no falten esquís de muntanya ni raquetes, pals, piolets i grampons, guants i gorros de llana, però, hi haurà suficient

El grup a Rubió disposat a iniciar l'excursió de bon matí. Foto: Carles González

El grup al Sarrera (2.148 m), modest cim situat al sud del Pic de l'Orri. Foto: Carles González

Fujant per l' ampla carena sota un cel espectacular. Foto: Marga Carbonal

Primera visió de l'encara llunyà pic de l'Omí. Foto: Carles González

neu per fer servir tot això?

Comencem l'ascensió des de la part alta del poble, enfilant-nos per la falda de la muntanya en direcció al tuc de Sarrera (2.148 m). Tot i que ja fa estona que trepitgem neu entre matoll i matoll, a aquesta cota ens posem grampons, esquís i raquetes. La neu està força glaçada i és millor no córrer cap risc innecessari. Tot i les bones previsions del nostre amic Picó per al cap de setmana, el dia s'ha aixecat mig rúfol i la cosa es va complicant: cel cobert i vent, molt de vent i fred, tant de vent, que en algun moment a alguns ens passa pel cap la idea de deixar-ho córrer i tirar avall, però no, seguim, ara ja tot el grup allargassat, caminant i avançant cada un com bonament pot.

Per l'aresta sud, arribem a la cresta que ens porta fàcilment al cim (2.440 m), un cim lleig (per al meu gust), envaït per repetidors de TV i altres edificacions monstruoses. Tot i les boires i els núvols, podem gaudir de bones vistes del Pirineu i de les serralades properes. Diuen que durant la

Guerra Civil el cim era un punt d'observació del bàndol republicà.

I no falten els ganyips; n'hi ha per a tots els gustos: pa i formatge, galetes, fruits secs, barretes, xocolata, polvorons (s'acosta Nadal), vi, te calent, licor d'herbes... i tampoc falten les fotos obligatòries que deixen constància de la nostra estada al Tossal de l'Orri.

La baixada, l'efectuem sortint del cim en direcció a la Portella i les Comes de Rubió. I quin és el desencant de la majoria quan, just quan deixem el tossal, topem de nas-

Fujant el tram final al cim del pic de l'Orri. Foto: Marga Carbonell

sos amb els telecadires de les pistes d'esquí de Port Ainé!!! Per uns moments caminem paral·lels als esquiadors que baixen per la pista, i més endavant trenquem cap a la dreta fins a trobar la pista forestal que, si la seguíssim tota, ens portaria a Sant Joan de l'Erm. Passem pel mig del bosc i la caminada es fa ara molt agradable. En alguns moments cauen petites volves de neu, però la cosa no va a més. Arribats a la Collada de Rubió (2.015 m), agafem el camí que porta al refugi Comes de Rubió (1.980 m), un refugi molt acollidor i arreglat amb molt bon gust. Aquí fem reagrupament (l'Andreu, que ha baixat esquiant, fa una hora que ens espera, i el Tole i el Josep, que han baixat "a sac" pel bar-

El grup protegint-se del fort vent al costat d'un edifici situat al cim del pic de l'Orri. Foto: Marga Carbonell

Baixant per la pista d'esquí cap a les comes de Rubió. Foto: Marga Carbonell

Refugi Comes de Rubió (1.980 m). Foto: Carles González

ranc del Clot dels Estanys, també han tingut temps de fer la cerveseta). Ja tots amb la sed satisfeta, reemprenem els 4,5 km de pista forestal que ens falten per arribar a Rubió. Anem paral·lels al riu de les Comes, pel bosc de Berruis. Abans d'arribar al poble, la neu escasseja i ens hem de treure tota la indumentària hivernal i guardar-la a la motxilla.

Trobem els cotxes al mateix lloc on els hem deixat aquest matí. Carvis de roba, semi-dinars i ja només ens falta la tornada cap a casa.

Marga Carbonell

On dormir:

Refugi Vall de Siarb

C/ Únic, s/n
Llagunes (Lleida)
Tel. 973 62 02 36
<http://soriguera.ddl.net/turisme>
Adreça electrònica:
Selva.Pau@infomail.lacaixa.es

Refugi Comes de Rubió

Tel. 973 25 00 46
Està situat a 4,5 km de Rubió (la pista no és apta per a turismes, i a l'hivern només s'hi pot accedir a peu).

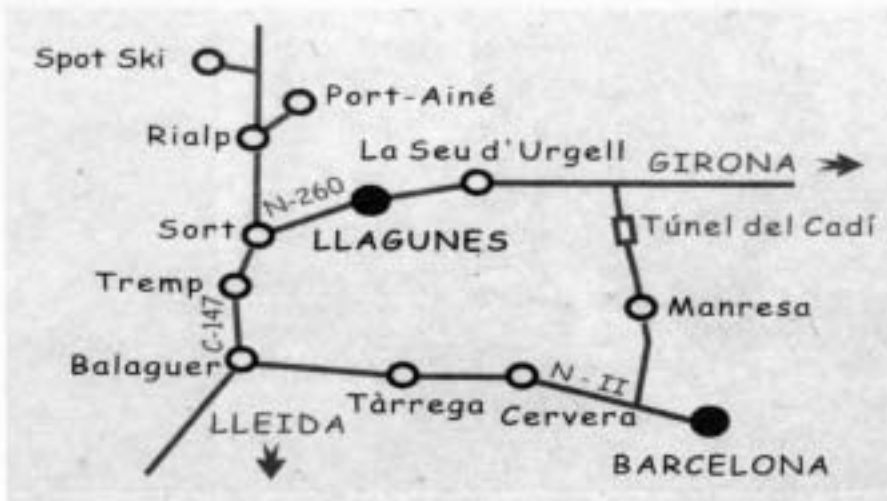

Dades d'interès:

Desnivell: 753 m.

Mapa: Sant Joan de l'Erm, de l'editorial Alpina.

Com accedir-hi:

CURSET D'ESPELEOLOGIA G.E.T. 1999

Em dic Juan i en el 99 vaig fer el curset d'espeleo, que em va agradar molt.

Un dels monitors (Salvador Belchi) m'ha demanat que faci un comentari sobre el curset i les meves impressions, i la veritat és que no sé per on començar, però alguna cosa farem.

Parlarem sobre el grup i els monitors. Quan vaig començar va ser per un amic, que és monitor (Elio Perea), «bona gent» i la veritat és que no m'esperava el que

m'hi trobaria. Perquè el que és cert és que són un grup molt bo i unit. El curset el vam començar sis persones, de les quals només en vam quedar dues (Manuel i jo). Al començament estàvem una mica tallats

Pràctiques a l'aire lliure. Foto: Juan Casado

La pràctica: "adrenalina pura". Foto: Juan Casado

fins que ens vam començar a conèixer, a trencar el gel i veure l'ambient que hi havia en el grup. De «bon rotllo».

Parlem de les classes de teòrica i pràctica. Les classes de teòrica són molt necessàries i no se n'ha de perdre cap. Són una mica «rotllo», però no se n'ha de perdre cap, perquè dintre d'una cavitat et pots trobar en situacions que una classe de teòrica

et pot solucionar. Aquestes classes les han donat molt ben explicades i documentades.

El GET disposa d'una bona biblioteca i un bon president (Xavi) que t'ajuden molt.

La pràctica: «adrenalina pura». És una cosa que no es pot explicar amb paraules. S'ha de viure.

La meva primera cavitat la vaig fer a Cantàbria, sense estar en el grup, però va ser increïble.

Les que he fet en el grup han estat millors i més divertides. Han estat una bona experiència, i segueixen sent-ho. Sempre tens algú al teu costat, preparat per ajudar-te i donar-te una explicació.

Són un grup molt bo, hi ha molt bona relació i molt de companyerisme.

Juan Casado

*Cicle
d'Excursions
"Coneguem
Catalunya"*

XXXVI Sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" **VALLDARQUES**

(l'Alt Urgell)

Tantes vegades que havia passat per aquella carretera, anant o venint d'Andorra o fins i tot a la recerca de bolets per alguns indrets propers, i mai no havia provat d'aturar-me a Coll de Nargó. Ves per on, venint en aquesta 26a sortida del Cicle "Coneguem Catalunya" que periòdicament organitza la Secció de Cultura, hi vam fer cap, ja que cal considerar aquest poble com la porta d'entrada al nostre objectiu: la vall de Valldarques.

El diumenge 7 de novembre,

després de complir la gairebé protocol·lària cerimònia de baixar cap a l'estació a trobar-nos amb el nostre autocar, saludar els mig endormiscats amics i coneguts i encabir-nos en el seient, vam continuar roncant una llarga estona fins que vam deixar enrere Ponts i vam depassar Oliana. I tot vorejant l'embassament, en un tres-i-nores ens vam presentar a esmorzar a Coll de Nargó, al mateix hostel on hores més tard tornàrem per dinar.

L'autocar encara ens havia de portar uns quilòmetres més amunt, per la carretera L-511, que va des de Coll de Nargó fins a Isona i Tremp, en un recorregut molt retorçat. L'autocar, seguint aquesta carretera, va abandonar la vall de Sallent per entrar, decididament, a la part alta del riu Valldarques, fins que, seguint les consig-

nes dels organitzadors, es va aturar al km 29,5, que més o menys quedava a l'alçada de la casa de Sobre-roca, una enlairada edificació feta damunt del cingle i que aviat situàrem damunt del mapa de la zona.

Vam abandonar l'autocar i una colla de turistes que no vingueren a caminar, els quals, mentre nosaltres seguíem l'itinerari previst, anirien a fer una visita cultural a la propera Seu d'Urgell. Una pista que sortia des de la carretera ens va deixar en poca estona damunt d'una espectacular cinglera des d'on podíem divisar una extraordinària panoràmica de la vall de Valldarques i de gairebé tota l'excursió d'aquest dia. Sota del cingle, entre el riu i nosaltres, envoltada de vegetació, vèiem sobresortir el que seria l'eix o punt central d'aquest itinerari poligonal: la Torre de la Vila, la qual tindríem present, quasi contínuament, durant el recorregut.

Però un dels motius que impulsava aquesta sortida (la cita anual amb els boscos tardorencs i els seu espectacle de fulles torrades, amb els ocres i daurats dels caducifolis) no es complí amb plena satisfacció, perquè encara vam trobar els arbres bastant verds i el terra poc encatifat de fullaraca. A

Església romànica de Sant Climent (Coll de Nargó). Foto: Josep Bienes

La imponent església romànica de Sant Romà de Valldarques. Foto: Josep Blanes

més a més, la vall, en la seva majoria, està poblada de roures, que mai no tenen l'espectacularitat de les fagedes o els impactes de color dels pollancrecs, dels aurons o de les blades. Tot i amb això, aquesta bonica vall ens oferí panoràmiques prou acolorides per adonar-nos que érem a la tardor.

Cal que ens adonem on està situada Valldarques geogràficament. Hem vingut per tota la conca del Segre i hem deixat enrere, a l'esquerra, els estreps de l'imponent serra de l'Aubenç, la qual representa un dels costats d'un ample triangle geogràfic, tancat a ponent pel serrat de Carrasquers i completat pel nord amb la carena de la muntanya del Bosc de Sallent. El vèrtex es troba a Coll de Nargó, prop del qual s'uneixen tant el riu de Valldarques com el de Sallent, per, immediatament, desembocar al riu Segre, convertit ja en el pantà d'Oliana. La vall de Valldarques, tot i que es troba lligada a l'Aubenç, discorre de forma irregular, però més

propera a la muntanya del Bosc de Sallent. El riu Valldarques fa de col·lector de les aigües de les tres serres que el tanquen.

Després d'aquesta premissa geogràfica, tornem a l'excursió. Jo vaig continuar badant amb la panoràmica, fins que allò es va quedar sol. La gent havia trobat el camí de baixada del cingle (el Grau de Sobre-roca), que entremig de rouredes i després d'unes giragonses ens va deixar al peu de la Torre de la Vila. Aquesta torre encara s'aguanta esvelta, encara que els murs

del petit castell al qual donava suport estan tots mig enruïnats. Després de les fotos de rigor, vam seguir davallant cap al riu, que continuava en forta ziga-zaga circulant entre roures i pins, els quals, il·luminats plenament pel sol i en contrast amb l'altra banda del riu, en plena obaga, van fer que encara poguéssim salvar el reportatge fotogràfic. Vam passar per un extens rocallís que conforma el riu Valldarques. Per sort, aquell dia portava poca aigua, però tot i això, abans de creuar cap al Molí de l'Espardenyer algú va relliscar amb el llot, sense cap conseqüència.

En aquest punt vam deixar el camí per fer una derivació cap a un dels millors indrets de la jornada: el Boter de Santa Maria, un espectacular saltant d'aigua que es troba al final d'un petita vall. De mica en

Aturada a Santa Maria de Remolins. Foto: Josep Blanes

Ambada al rocallís del riu de Valldarques. Foto: Josep Blanes

que per allí pasturaven. Convençut que allò era net, ens va dir: "Vostès sí que són excursionistes!", i ens va acompanyar fins que vam recuperar el camí que ens portaria cap a Valldarques.

Un cop al riu, al fons i a la dreta, vèiem, a l'altra banda, la Torre de la Vila, que com he dit abans, constituïa el punt central de referència al voltant del qual girava aquest itinerari. Vam travessar el torrent de Cal Corredor i, més enllà, a l'altra banda del riu, vam poder apreciar el conjunt d'edificis de Valldarques. Les màquines fotogràfiques van començar a disparar de nou. Com que havíem de passar a l'altre costat, vam girar per un camí que bai-

mica, ens hi vam anar acumulant tots, badant, contemplant i fotografiant aquella bonica cascada. Això sí, tothom pronunciava allò tan clàssic: "Ooooh!, que maco!" Vam haver de tornar pel mateix camí fins al Molí de l'Espardenyer, on vam poder observar les antigues basses que servien de dipòsit d'acumulació d'aigua, avui plenes de vegetació.

Seguint unes feixes, ens vam anar acostant a les cases dels Solans i, tot seguit, vam girar amunt. Després d'un parell de canvis de direcció i de trobar una font, ens vam enfilar més amunt fins que, des d'un retomb del camí, vam tornar a trobar el corrent d'aigua del Boter de Santa Maria, però ara vist des de dalt, o sigui, damunt d'on comença el saltant. De seguida van tornar a actuar els "camacus".

Vam anar seguint la pista en direcció a Remolins. Mentrestant, algú va aprofitar per omplir la bossa amb un bon grapat de fredolics. Més enllà, vam abandonar la pista perquè no quedava més remei que saltar una

filferrada que servia de tanca per al bestiar. Vam anar continuant pel llom de la muntanya, sense camí, en direcció a una torre que vèiem al capdamunt.

Al final, vam fer cap a les restes romàniques de Santa Maria de Remolins, on vam fer una bona aturada per concentrar-nos i mossegar alguna cosa comestible. Al cap de poca estona, tornem-hi!, en aquella ocasió cap a les cases de Remolins, acompanyats d'un pagès amatent, que anava vigilant que no li llencéssim deixalles que poguessin perjudicar les vaques

El grup de manaires al salt d'aigua del Boter de Santa Maria. Foto: Josep Blanes

xava a la dreta i que ens va fer creuar un petit pont, per després seguir en sentit contrari al que portàvem fins a Cal Sastre. Des d'allí tornàvem a veure Valldarques, que havia quedat amagat perquè nosaltres havíem quedat enclotats.

Finalment vam poder arribar a Sant Romà de Valldarques, un altre notable monument romànic, desconegut per a la majoria de nosaltres, el qual va ser la causa d'una altra intensa sessió fotogràfica. També vam poder observar, enlairades i aïllades dalt d'una roca encinglerada, les edificacions de la rectoria, que segurament ja no compleixen aquestes funcions. Vam deixar aquest interessant conjunt, presidit per l'extraordinari campanar de Sant Romà, i vam reprendre el camí sota les

Les cases de Solans, enmig de la vall, des del Molí de l'Espardenyer. Foto: Josep Blanes

cases de la rectoria, deixant la pista i agafant un camí entre mig del bosc. A continuació, pel costat de la cinglera, vam fer cap al grau per on havíem baixat al matí, i que ara no quedava més remei que remuntar. Com que feia pujada, sentíem

rondinar a més d'un i a més d'una, però com que no hi havia cap altra opció, tothom va anar assolint el capdamunt del cingle, que vam anar seguint una estona i des d'on vam poder tornar a contemplar l'itinerari realitzat.

Tot seguit, vam girar per un camí que ens va portar, entre mig d'alzines, fins a la masia de Sobre-roca, que es troba

en període d'obres de restauració. Des d'aquí, la pista ens va conduir fins a la propera carretera on ja ens esperava l'autocar i els turistes que havien anat a la Seu. I cap a dinar s'ha dit! El mateix establiment de Coll de Nargó ens va acollir en un més que acceptable dinar, que com sempre es va acabar amb força xerinxola.

Abans de marxar, però ens vam acostar a contemplar i fotografiar un altre extraordinari monument romànic. Com que era a prop, hi vam anar caminant, potser per allò de pair el dinar. Es tractava de l'església romànica de Sant Climent de Coll de Nargó, caracteritzada especialment per la forma quasi troncopiramidal del seu campanar, el qual, a més, està inserit dins la nau de l'església. Feta aquesta darrera visita, cap a l'autocar s'ha dit! A Vilanova hi falta gent! Va ser una bona sortida en què es va complir plenament el lema d'aquest cicle: "Coneguem Catalunya". Aquesta vegada una mica més.

Josep Blanes
Coll de Nargó
Tardor de 1999

La Torre de la Vila vista des del cingle. Foto: Josep Blanes

*Esquí
als Alps*

Una esquiada als Alps: TIGNES

i algunes reflexions a l'entorn de l'esquí

Ve a tomb parlar d'esquí, ja que he tingut l'oportunitat d'estrenar la temporada de l'esport blanc, i aquesta vegada ho he fet solemnement, en un lloc que no havia pogut visitar amb la intenció d'esquiar: els Alps francesos, concretament, la coneguda estació de Tignes, dins l'anomenat Espace Killy, o sia, conjuntament amb la veïna Val d'Isère. Els que em coneixen, em diran: "Ja està bé! Encara no havies esquiat aquí dalt?" Doncs la veritat és que no, tot i que el proper gener del 2000 farà 43 anys que em vaig calçar els esquís per primera vegada a la Molina, i les estacions d'esquí de casa nostra, és a dir del Pirineu, les he recorregut gairebé totes. Però vull establir algunes comparacions entre les diferents evolucions que han tingut els esports de neu. Permeteu-me que abans d'entrar en reflexions fem un tomb per Tignes i intenti explicar-vos (als qui no ho coneixeu) com és aquest centre hivernal.

Haviem arribat amb autocar via Grenoble-Montmélián-Albertville-

Mouïtiers (on s'acaba l'autopista), seguint per Bourg Saint Maurice i arribant a Tignes després d'haver desviat a l'embassament de Le Chevril i creuar per damunt la presa, on poguérem veure un espectacular grafisme, representant el cap d'una persona, que estava pintat a la seva superfície vertical. Potser es tracta del geni del llac que malda per sortir de l'interior i deixar al descobert les antigues cases, campanar inclòs, que resten submergides sota les gèlides aigües de l'embassament. Així doncs, ens dirigírem al que ara és un centre dedicat únicament i exclusivament a l'esquí, en el qual, en plena temporada, viu gairebé tanta gent com a Vilanova. Està dividit en tres grans barris separats: Le Lavachet, on teníem l'apartament; Le Lac, al voltant d'un llac glaçat per on creuava la gent i els esquiadors de fons o entrenaven els trineus de gossos, i, al final de la vall, Le Val Claret, potser el lloc més cosmopolita i d'ambient de tot aquest conglomerat.

Dels quatre dies previstos d'esquí, durant el primer, de moment, ens vam haver de conformar amb un parell d'hores d'activitat, a causa de l'important augment de la durada del viatge amb autocar per causes que més val no explicar. A més, d'entrada, ja vèiem que de neu, molt poca i que quasi no funcionava res. Situat a l'apartament i amb el forfet a la mà, ens vam acostar a la primera instal·lació, la més propera que vèiem que funcionava, el telecabina que surt de Le Lac i que ens deixava dalt del cim de Tovièr, a 2.704 m. Si haguéssim volgut o si haguéssim portat el forfet adequat, hauríem pogut saltar a l'altre costat, a Val d'Isère, on aparentment hi havia més neu. I vam decidir baixar, encara que en direcció cap a la Val Claret, per una pista d'on sobresortien una gran quantitat de pedres que, a més de ratllar-nos els esquís, provocaren el primer accident del company Joan, que amb un cop a l'espatlla i adolorit encara va poder continuar l'esquiada. Més avall, la pista millorava notablement i vam poder gaudir d'una bona baixada. A la plaça central, on conflueixen els remuntadors i d'on surt el funicular soterrani cap a la Grande Motte, vam provar el telecadira de Les Lanches, amb capota abatible de plàstic transparent, que ens protegia del fred, del vent i d'alguns flocs de neu. Aquest remuntador ens deixà a prop dels 2.800 m. La pista va resultar acceptable, tot i que a l'hora de la tarda que era i sense sol no es notava gens el relleu de la pista. Ho vam aprofitar al màxim fins que es va fer fosc. Més tard, després d'esquiar, vam donar un tomb pels carrers de Val Claret i vam anar a la recerca de l'autobús gratuït que ens va acostar als apartaments de Le Lavachet. A la nit, va començar a nevar amb intensitat.

Tignes i la vall de Claret a primer terme, des de la pista de les Lanches. Foto: Josep Blanes

L'endemà, el company accidentat es ressentia de la lesió i va preferir descansar durant aquella jornada. Nosaltres vam sortir, encara que no gaire convençuts, puix feia molt de fred i molt de vent, i la neu queia de forma intermitent. Vam arribar fins a Val Claret, i ens vam trobar amb la sorpresa que havien suspès el funcionament dels remuntadors de la part més alta a causa del vent de més de 100 km/h que hi bufava. Per la mateixa raó, tampoc funcionava el metro-funicular que ens hauria remuntat fins als 3.000 m. Aquest fet va generar una gran acumulació de gent a les pistes de més avall, i aviat semblava la plaça de Catalunya, de tants catalans que hi havia circulat per tot arreu (era el pont de la Puríssima). Hi havia cues de més de mitja hora, sobretot al telecadira de Les Landes, i poca visibilitat en més d'una pista que, a més, estaven saturades d'esquiadors i "snowboarders". Cap al migdia, vam provar de pujar (amb el telecadira Tufs) una altra vegada a Tovièr, reiant que la neu caiguda hagués cobert les pedres del dia anterior. Però resulta que el telecadira era una vella carraca que s'aturava a cada moment, i nosaltres quedàvem a mercè del vent que ens sacsejava constantment a una temperatura de -15°C . Feina tinguérem per tornar a fer funcionar els nostres membres mig congelats. Després de fer algunes baixades més, de nou el fred, el vent i la neu ens foragitaren d'aquell lloc. L'autobús s'encarregà de tornar-nos a l'apartament, alhora que se m'anaven desglaçant els caramulls de gel que em penjaven de la barba i del bigoti.

Val a dir que els dos dies següents es va complir el bon temps que preveia el servei meteorològic. Així doncs, poguérem pujar finalment amb el funicular de la Grande Motte, una instal·lació subterrània, semblant a un metro, que en 6 minuts guanya un desnivell de 1.000 m i que té una capacitat de gairebé 600 passatgers. Un conjunt d'instal·lacions d'acollida, repòs i restauració et dona la benvinguda i et dona accés a una sèrie de remuntadors, dels quals destaca el telecabina que s'eleva fins als 3.456 m, sota el cim de la Grande Motte, amb una capacitat de 115 persones en cada viatge.

El cim de la Grande Motte, des de l'ambade del funicular subterrani. Pistes damunt la gelera. Foto: J. Blanes

Panoràmica del Mont Blanc, la Dent du Geant i les Grandes Jorasses. Foto: Josep Blanes

Des d'aquí, es pot albirar una fantàstica panoràmica de cims nevats: la propera testa de la Grande Motte, de 3.656 m, farcida de sèracs; l'esvelta però imponent paret de la Grande Casse, de 3.855 m; un munt de cims i agulles, la majoria dels quals depassen els 3.000 m i jo no conec, fins arribar al rei dels Alps, el Mont Blanc, de 4.808 m, que es veu per la vessant italiana. També destaquen les Grandes Jorasses, de 4.208 m, i al seu costat la Dent du Geant.

Tot i que vam quedar embadalits davant aquella magnificència de muntanyes, després de les fotos de rigor calia tornar a esquiar. Des d'allà dalt disposàvem de 3 telecadires i 5 telesquis, gairebé tots situats damunt la gelera de la Grande Motte, la qual cosa permet a aquesta estació fer gala del fet que s'hi pot

esquiar els 365 dies de l'any. Però cal anar amb compte amb l'aparició periòdica d'esquerdes enmig de les pistes, com ara un profund forat sobre el qual vàrem frenar per poder-lo contemplar; la neu caiguda no l'havia tapat pas. Durant aquestes dues jornades, veritablement vàrem "treure el ventre de pena" i vam poder esquiar per totes les pistes, des de la negra Leisse fins a les senzilles Rosolin o Glacier o la vermella Grand Plan, fins que les cames ens deien prou. Als vespres, després del bany i d'un dinar-sopar, anàvem a "estirar les cames", a tombar i xafardejar pels establiments i aparadors que ens oferien les mil-i-una novetats tècniques de l'esquí, el "dernier cri" de la roba esportiva o del "prêt a porter".

Aquestes visites i aquest viatge m'han fet reflexionar sobre l'evolució

Mecanisme superior del telefèric que hi ha sota el cim de la Grande Morte, a 3.456 m. Foto: Josep Blanes

lució d'aquest immens entramat econòmic i social que s'ha generat al voltant de l'esquí i de la neu, i en el qual, els qui ens entusiasma baixar a tota velocitat pels pendents nevats, ens hem trobat immersos. Realment té poc a veure amb aquell començament... amb la nostra Secció d'Esquí, amb material deficient i tècnica rudimentària. Cal recordar, sobretot al jovent que ara comença, que històricament això de l'esquí no és una cosa de fa quatre dies, i que els esquís foren uns estris que servien per poder-se desplaçar d'un lloc a l'altre per damunt de la neu. Hi ha relíquies de l'esquí que tenen més de 2.500 anys d'antiguitat, com ara l'anomenat esquí d'Obrebo, que es pot contemplar al Museu de l'Esquí d'Oslo (Noruega), situat sota el trampolí de salts d'Holmenkollen. De fet, foren útils per a envair i conquerir regions on el gel i la neu ho dominaven tot. Als Alps, l'esquí fou introduït a finals del segle XIX, i sobretot es desenvolupà a les zones de muntanya (llavors més pobres) que només vivien de la ramaderia, que tot just els servia per anar subsint. Es conta que un militar del regiment de Caçadors de Muntanya, l'any 1889, va regalar un parell d'esquís al rector de Val d'Isère. Això li va facilitar el fet de poder assistir malalts i feligresos que li reclamaven el seu consol. Ben aviat trobaria adeptes en els ramaders que baixaven els recipients de la llet des de les valls més altes. Anys més tard, l'expedicionari Jacques Mouffier va descobrir aquelles valls, i va con-

vèncer l'alcalde per tal que les convertís en un centre d'esquí esportiu, com els que ell coneixia a Àustria. Avui dia, setanta anys més tard, només el conegut Espace Killy, format per les estacions de Tignes i Val d'Isère, compta amb més de 300 km de pistes, gairebé tants com la totalitat de les deu estacions d'esquí alpí de Catalunya, que compta amb uns 350 km. Això ens dona una idea de la dimensió d'aquestes estacions d'esquí. També constitueix un bon exemple d'aquest fet un dels complexos d'esquí més impressionants d'Europa: Les Trois Vallées, on pots sortir de l'hotel a Courchevel, a les nou del matí, amb els esquís posats, recórrer Meribel, Val Thorens i Les Menuires, i adonar-te al vespre, tot esgotat, que et trobes a més de 50 km del lloc d'on has sortit al matí, i que has de tornar amb taxi perquè tots els remuntadors estan tancats.

Si bé a casa nostra vàrem començar pocs anys més tard, el desenvolupament de l'esquí ha anat de forma diferent. No fou fins al 1908 que un grup de jovent del Centre Excursionista de Catalunya es va plantejar de poder gaudir de les muntanyes nevades. En van ser l'escenari des del Taga, a Ribes

de Freser, fins als Rasos de Peguera. També la Mancomunitat de Catalunya volgué participar en la difusió de l'esquí, i el 1919 subvencionà econòmicament els socis de la Secció de Muntanya del CEC Estasen, Badia i Soler Coll perquè anessin a la Vall d'Aran a ensinistrar els seus habitants en la pràctica de l'esquí. Però el veritable desenvolupament de l'esquí a casa nostra ha arribat en els darrers vint anys. Així doncs, entre les estacions de Catalunya, Andorra i els Pirineus orientals francesos, comptem que tenim a l'abast, de forma propera, 23 estacions amb 865 km de pistes, que si les comparem amb les 371 estacions dels Alps francesos, ens adonarem de la magnitud d'aquest fenomen, sobretot a casa dels veïns francesos.

Però no només compta el domini esquiable i la qualitat de la neu, sinó també els serveis que ofereixen les estacions o els pobles i les ciutats que els donen suport: informació, comunicacions de tot tipus, allotjament, lleure i esports, seguretat, sanitat, queviures i proveïments, neteja, transports i remuntadors, control de les allaus, llevaneus, evacuació de residus i depuració d'aigües, etc. Són qüestions que avui dia compten cada vegada més a l'hora d'escollir el lloc on passar uns dies d'esquí. A més a més, les estacions han d'oferir un ampli ventall de les noves modalitats de l'esport de neu, sense oblidar les més clàssiques.

A part dels itineraris d'esquí nòrdic i l'encara majoritari, però clàssic, esquí de pista alpí, s'han de tenir pistes, trampolins, rampes i "half pipes" per als "snowboarders" i per als "freeriders", sobretot per als més

Placa commemorativa situada al xalet dels Rasos de Peguera. Foto: J. Blanes

agorats que practiquen amb el seus "tricks" (figures) i "jumps" (salts). S'han de preveure itineraris reservats per a tots aquells que volen baixar per neu pols, tot i que a les estacions està prohibit l'esquí fora de pistes, i també pistes de "bamps" per als qui amb un control extraordinari d'elàstics moviments sortegen aquelles ondulacions. No cal dir que ara els esquís "càrving" s'estan imposant per moments, i amb les seves amples espàtules es permeten fer corbes impecables (l'esquí parabòlic). Les pistes haurien de ser més amples i ben preparades. L'esquí de muntanya (l'únic autoritzat a sortir de les pistes), quan no hi ha perill d'allaus, pot compartir els itineraris amb els practicants del "telemark" (l'esquí d'origen escandinau) i descobrir nous paisatges reservats als més atrevits. Les estacions han de reservar espais per a l'alta competició, sigui eslàlom o sigui velocitat, proves que normalment donen prestigi a qui les organitza. Altres modalitats d'esports de neu que cal tenir en compte són el "Skwual", una barreja de mono-esquí i snowboard, o l'esquí "Jörning", que es

tracta d'esquiar amb tracció de cavall. També continuen estant de moda les carreres de "mushers" conduint trineus de gossos, que a casa nostra està guanyant popularitat. Una modalitat que també caldria tenir en compte és l'esquí nocturn en pistes il·luminades, o sinó les clàssiques i espectaculars baixades amb torxes. Tampoc s'hauria d'oblidar que els discapacitats físics cada vegada esquien més, cada vegada se'ls pot veure més sovint esquiant amb artilugis adaptats. Sovint, al mateix temps d'admirar el seu entusiasme, ens fan venir calfreds cada vegada que els veiem a baixar. Finalment, el que totes les estacions han de tenir és una bona escola

d'esquí, amb monitors ben preparats i amb un bon enfocament pedagògic, especialment de cara als més petits, que són el futur del nostre esquí.

Però he deixat per al final una reflexió que qüestiona seriosament tot aquest desenvolupament en el món de l'esquí. Aquesta prosperitat i aquesta evolució favorable ha estat àmpliament contestada i qüestionada sobretot pels ecologistes, i són molts els qui creuen que l'impacte de l'esquí ha incidit negativament sobre el paisatge, la geomorfologia, la vegetació, la fauna i també sobre la socio-economia de les zones d'esquí. L'impacte ambiental que representa l'erosió de les

a les terrasses dels restaurants. Evidentment, un dels temes més qüestionats és el dels canons de neu artificial, puix és ben sabut que, per salvar les temporades d'esquí, les estacions consumeixen grans quantitats d'aigua i molta energia, això si no se'ls ocorre afegir a l'aigua floculants, com fan als Alps, per afavorir la fabricació de la neu artificial, la qual cosa, evidentment, produeix contaminació al sòl i a la vegetació. Triomfalisme a part, per compte d'alguns polítics, l'explotació de les estacions d'esquí resulten ruïnoses, i només se salven gràcies a importants subvencions públiques. L'únic benefici per als inversors prové, en primer lloc, de la pròpia construcció de l'estació

i, posteriorment, de l'especulació urbanística que es produeix quan es comencen a construir xalets, hotels i apartaments al voltant de l'estació. És evident que això fa que un elevat nombre de persones puguin treballar en aquesta àrea, però no s'estarà hipotecant la supervivència dels pobles de muntanya, si l'esquí fa fallida? En tot aquest procés, es respecta l'impacte ambiental? L'esquí és la pa-

Els pioners de l'esquí a Catalunya, davant la bretxa de Sant Maurici. Foto: Josep M. Guàrdia

carreteres d'accés i les pròpies pistes o el malmès paisatge d'alta muntanya o de les valls amb continus moviments de terres, fomenten la desaparició de zones de vegetació i dificulten la filtració de l'aigua, i no es preveuen les seves conseqüències, com ara les esllavissades i les inundacions. On s'han construït nous habitatges sense control, s'ha transformat totalment el rústec aspecte original dels pobles. Disbarats, un darrere l'altre. D'altra banda, la poca fauna que queda pels voltants de les pistes es veu foragitada sense compassió, i només hi resten carronyaires com ara els corbs, que s'aprofiten de les deixalles que abandonen els esquiadors

nacea que salvarà l'economia de les comarques pirinenques, segons afirmen alguns polítics?

Sí, ja sé que el meu entusiasme inicial resulta contradictori amb aquestes darreres afirmacions, però us asseguro que quan clavo les botes a les fixacions dels meus esquís, m'oblido de tots els inconvenients i de totes les meves paradoxes, i m'arrio pel pendent nevat, convençut que faig una bona activitat física d'alta muntanya. M'agrada esquiar!

Josep Blanes
Tignes
Hivern de 1999

XVIII
Mostra
de Bolets

Gran nombre d'espècies en la 18a MOSTRA DE BOLETS

Com ja és tradicional a la nostra entitat, els passats dies 27 i 28 de novembre tingué lloc al local social la 18a Mostra de Bolets. Podem afirmar que ha estat la més nombrosa realitzada fins aquest moment, ja que hi comptabilitzàvem 127 espècies.

A l'exposició, hi poguérem veure ben representat el grup de les amanitàcies, que presenten com a característica comuna la presència de volva a la base del peu i plaques al barret que procedeixen del vel universal que embolcalla el bolet, així com anell situat aproximadament en el terç superior del peu que procedeix del vel parcial que protegeix l'himeni durant les

primeres fases del seu desenvolupament. D'aquests bolets, n'aconsegüem reunir set espècies diferents. La vinosa (*Amanita rubescens*), de color rosa vinós, amb plaques de color groguenc al barret i làmines blanques que es taquen de bru vinós a les ferides. És una de les amanites més freqüents a Catalunya. Pot trobar-se des de la primavera fins a la tardor en boscos de fagedes i alzines. És comestible, però cal coure-la bé. La farinera borda (*Amanita phalloides*) amb el barret de color verd oliva que es caracteritza per tenir a la cutícula fibres radials grisenques. El peu, l'anell, les làmines i la volva membranosa són de color blanc. És una de les po-

ques espècies mortals que existeixen al nostre país, bastant freqüent, que tots hauríem de conèixer. El reig bord o reig foll (*Amanita muscaria*), es caracteritza perquè té plaques blanques damunt el barret de color vermell cibera, aquest caràcter i el color blanc del peu i les làmines ens permet diferenciar-lo de l'ou de reig (*Amanita caesarea*). El reig bord és tòxic i al·lucinogen. El pixacà o reig bru (*Amanita pantherina*), és semblant a l'espècie anterior, però amb el barret de color bru amb flocs blancs. Convé rebutjar-lo, ja que és tòxic. El reig bord groc (*Amanita citrina*) té el barret de color groc llimona i plaques grogues al barret. Desprèn una olor molt ca-

La Mostra de Bolets va aixecar molt expectació entre els boletaires llatencs i vilanovins. Foto: Rosa Farriol

La Mostra arribava a la majoria d'edat... i s'havia de fer notar! Foto: Rosa Farriol

racterística de patata crua que, juntament amb l'absència de fibres a la cutícula i la volva circumscisa i adherida al peu, el fan diferenciable de la farinera borda. És comú als nostres boscos i es considera com a comestible, però és recomanable no consumir-lo, ja que s'assembla molt a la farinera borda. La pentinella (*Amanita mairei*) té el barret de color gris, algunes vegades amb restes de plaques blanques. El peu és més prim a la part apical, i molt sovint es troba cobert de bandes transversals blanquinoses que provenen del vel parcial. La volva és blanca membranosa i lliure. És una espècie comestible, freqüent de l'estiu fins a la tardor, en boscos d'alzines o de pi blanc, en sòls argilosos o sorrencs. El farinot (*Amanita ovoidea*) és de grans dimensions, el barret pot arribar a mesurar 25 cm de diàmetre. Tot ell és de color blanc, amb restes farinoses del

vel universal al marge del barret. Aquests flocs farinosos són els responsables del nom popular del bolet. És molt comú a la nostra comarca, viu en sòls calcaris i es considera comestible però de qualitats mediocres.

També estaven ben representats a la 18a Mostra de Bolets el grup dels lactaris, caracteritzats pel làtex que brolla del seu basidiocarp, principalment de les seves làmines. Aquest làtex és important per tal de fer una bona diferenciació de les espècies. D'aquest grup destaquem el rovelló d'obaga (*Lactarius deliciosus*) de làtex poc abundant, de color taronja viu; el rovelló de solana (*Lactarius sanguifluus*) de làtex roig vinós, freqüent a la nostra comarca; la lleterola enganyosa (*Lactarius decipiens*), de làtex blanc que no vira de color; el terrandòs vellutat (*Lactarius vellereus*), de làtex

blanc, de gust primer amarg i després picant; el pinetell bord (*Lactarius chrysorrheus*), de làtex abundant, blanc, que vira a groc, i la lleterola de peu pelut (*Lactarius atlanticus*) i la lleterola d'olor de xinxa (*Lactarius cimicarius*), que tenen el làtex serós.

Altres grups de bolets que varen destacar foren les cantarel·làcies (rossinyol, camagroc, trompeta), les higròforàcies (llenegues), les tricolomatàcies (morro d'ovella, groguet pudent), les agaricàcies (xampinyons), les cortinariàcies (cortinaris) i les russulàcies (llores).

Cal destacar les aportacions dels socis pel que fa a les espècies comarcals, com el verderol (*Tricholoma auratum*), el bolet d'ovella (*Tricholoma fracticum*), el morro d'ovella o fredolic (*Tricholoma terreum*), el garlandí (*Tricholoma caligatum*), el rovelló (*Lactarius sanguifluus*), la llenega, (*Hygrophorus latitabundus*), el mariner (*Boletopsis leucomelaena*), el camasec de bosc (*Clitocybe costata*), la pimpinella morada (*Lepista nuda*), els carlins (*Hebeloma edurum*), l'orella de gat (*Helvella crispa*), l'orella de gat negra (*Helvella lacunosa*), la llèmena (*Hydnum repadum*), la llora (*Russula torulosa*), el pinetell (*Suillus collinitus*), el fariner (*Amanita ovoidea*) i la cama de perdiu (*Chroogomphus rutilus*).

M. Carme Barceló i Martí

Crònica del "cotarro" talaienc

NECROLÒGICA

Era pel juny del 98, quan des d'aquestes mateixes planes anunciàvem que ens havia deixat la mare de la nostra activa col·laboradora i membre del Consell de Redacció d'aquesta revista, Blanca Forgas. Malauradament, ara hem d'anunciar que el passat 30 de novembre qui va deixar-nos fou el seu pare, després d'una llarga malaltia que el va mantenir immobilitzat durant molts mesos. No cal dir que des d'aquesta Redacció i des de la Talaia sencera, li fem patent a la Blanca i als seus germans Òscar i Enric i a tota la resta de la seva extensa família, la nostra més sentida condolença, encoratjant-los a venir d'excursió perquè els puguem ajudar a passar aquest mal tràngol. Enric Forgas i Pujadas morí als 93 anys d'edat. Descansi en pau.

TARGETES DE LA FEDERACIÓ D'ENTITATS EXCURSIONISTES DE CATALUNYA 2000

Per als qui estigueu interessats a federar-vos perquè practiqueu diverses activitats de muntanya, us vam oferir el mes passat un quadre de preus, categories i cobertures de les assegurances de la llicència federativa del 2000 de la FEEC. Així, podreu escollir i subscriure qualsevol modalitat que us interessi a la nostra Secretaria, els dilluns, di-

mecres i divendres, de 7 a 9 del vespre.

FINALITZA EL CURS D'INICIACIÓ A L'EXCURSIONISME

Organitzat per la Secció de Muntanya i amb el patrocini de la Talaia i de la Diputació de Barcelona, conjuntament amb la Federació d'Entitats Excursionistes de Catalunya (FEEC), durant el mes de novembre s'ha dut a terme l'anunciat Kurs d'Iniciació a l'Excursionisme que, tot i les magres perspectives inicials d'inscripcions, va poder-se fer amb un nombre reduït de cursetistes. Potser els calendaris ajustats de promoció i publicitat van fer que les persones apuntades no fossin les esperades.

El programa del curset es dividia en sessions teòriques al local social i tres sortides de pràctiques a diversos indrets de muntanya.

Amb un canvi de dates a última hora, el programa s'inicià amb la sessió INTRODUCCIÓ A L'EXCURSIONISME, a càrrec de Josep Blanes, lliçó que parlà extensament de la història i els inicis de l'excursionisme, de les diverses branques d'aquesta activitat nostra i també d'un apartat de l'excursionisme vilanoví. A continuació, l'Eduard Montané impartí, amb l'ajut d'un mapa en relleu, la sessió GEOGRAFIA DE CATALUNYA, en el

transcurs de la qual explicà la formació i composició de les diverses serralades, els corrents hidrics, les planes, els cims, etc., i les relacionà perfectament amb la nostra afeció a recórrer i conèixer la geografia.

La següent sessió teòrica, ORGANITZACIÓ D'UNA EXCURSIÓ, fou explicada pel Jordi Pons, que repassà qüestions importants com ara l'alimentació, la preparació física necessària, el material més adequat segons el tipus d'excursió i un munt de coses més que calen per preparar una sortida. L'Andreu Ferrer complementà la part anterior amb ORIENTACIÓ I LECTURA DE MAPES, en què explicà des del funcionament i aplicacions de la brúixola fins a l'ús de les corbes de nivell i altres representacions cartogràfiques.

La tercera jornada teòrica va anar a càrrec de la M. Carme Barceló que parlà als assistents de FLORA DE MUNTANYA I ESPAIS NATURALS PROTEGITS; com a bona especialista en el tema, posà èmfasi en les diferents espècies arbòries i herbàcies i els diferents nivells i llocs on es poden localitzar anant d'excursió. La sessió es va anar il·lustrant amb una projecció de diapositives demostrativa de tot el que s'explicava. El qui podem considerar "l'home del temps" vila-

Crònica del "cotarro" talaienc

noví, J. Miró, va continuar amb la tercera sessió parlant de METEOROLOGIA. Miró va explicar els fenòmens atmosfèrics més corrents a través d'imatges digitalitzades on es van poder veure des de cirrus fins a isòbares, i va parlar del que calia tenir en compte abans de sortir d'excursió.

La part teòrica quedava tancada per la sessió **PRIMERS AUXILIS A MUNTANYA** que va dur a terme Vicenç Lara. D'una manera pràctica, iniciava els cursetistes en el socorrisme a muntanya, indicant totes les mesures a prendre davant d'un accident en el transcurs d'una excursió.

La primera sortida de pràctiques es va fer a la serra del Montsant. Es va pujar per l'espectacular grau dels Barrots i, després d'assolir la Serra Major, es va baixar cap al Toll de l'Ou pels Grauets de Mateua. A partir del Toll, es va seguir un camí paral·lel al curs del barranc dels Pèlags i es va pujar pel grau dels Bous fins a la Serra Major i, novament, es va fer cap a la Morera del Montsant pel grau de la Grallera. La sortida va anar tan bé que al cap de poc, alguns dels cursetistes van tornar al Montsant pel seu compte perquè van quedar entitat, que ens permetrà moblar gairebé totes les dependències de les diferents seccions.

CADIRES NOVES A LA SALA D'ACTES

Finalment, després de moltes queixes per part dels usuaris que havien de seure a les tronades cadires que teníem a la sala d'actes, la junta de la Talaia, després d'examinar diverses possibilitats i ofertes, ha adquirit 75 noves cadires.

Les noves cadires tenen el seient i el respall d'una peça, són de plàstic i força més còmodes que les anteriors. El problema és que a la sala d'actes no n'hi caben tantes com les d'abans, però, de moment, són suficients. Potser el que tocarà aviat serà eixamplar aquesta sala perquè de vegades el nombre d'assistents a les activitats que s'hi fan és important i sempre hi ha qui s'ha de quedar dret.

NOVA JUNTA DEL G.E.A.M.

Després d'una convocatòria fallida per falta de "quòrum", finalment la tribu escaladora va elegir una nova junta de la secció. I ha nomenat de presidenta una dona!, l'Eva Gimeno, que governarà aquest grup d'esgarrapamuntanyes. Ho celebrem!

La nova junta queda així:

Presidenta:
Eva Gimeno
Secretari:
Xavier Perelló

Tresorer:
Òscar Jordà
Vocal de Material:
Jaume Soler
M.A.E.:
Israel Prieto

No cal dir que els desitgem que puguin tornar a revifar l'activitat d'escalada i d'alta muntanya que darrerament sembla una mica ensofocada. Encara que sigui un tòpic: Endavant!

CONTINUEM TENINT REFUGI BALDRIC

Finalment, els propietaris de Can Baldric, a Nevà, la masia que ha constituït durant molts anys el nostre refugi de muntanya, han accedit a fer un nou contracte de lloguer, després de triplicar el preu, per un primer període de cinc anys renovables (sense augment). Una de les raons de l'augment de preu és que els seus propietaris han fet una assegurança de tot l'immoble, i una de les condicions que posaven, a part de l'augment del preu, és que poguessin disposar d'una clau per a qualsevol cas d'emergència. Probablement, caldrà revisar les quotes d'utilització i sojorn del refugi.

Un cop s'hagi firmat el contracte ja us ho comunicarem a través d'aquestes pàgines. Deixant de banda aquest fet, us recordem que per utilitzar el refugi només cal sol·licitar les claus a Secretaria.

Crònica del "cotarro" talaienc

PRIMERA ENTREVISTA OFICIAL I VISITA AMB L'ALCALDE

Tot i que ja hi havia hagut diversos contactes amb regidors del nou equip de govern del nostre Ajuntament, elegit després de les eleccions del 13 de juny, la junta de la Talaia va creure oportú demanar una entrevista oficial amb l'alcalde de la ciutat, Sixte Moral, per explicar-li els nostres problemes com a entitat i per oferir la nostra col·laboració ciutadana en les qüestions que fossin necessàries. Els membres de la Talaia que hi assistiren van ser el president, Salvador Butí, i tres sotspresidents, Margarida Carbonell, Toni Castelló i Agustí Poch. Tots ells van sortir satisfets de la trobada amb l'alcalde.

Arran d'aquesta reunió, es va concertar un dia de visita al nostre local, concretament per conèixer l'estat de la capella, que està inclosa, com la resta de la casa, en el Catàleg de Patrimoni Arquitectònic Municipal. Sixte Moral es va comprometre a visitar el nostre local amb un diputat de la Diputació de Barcelona encarregat del tema d'Edificis del Patrimoni. Pocs dies més tard, van visitar el nostre local el diputat, Rafel Roig, i l'alcalde, Sixte Moral, els quals, després d'observar el mal estat de la capella, ens van assegurar que farien venir un tèc-

nic en restauracions ben aviat. Per tant, us en mantindrem informats.

PRIMERES SORTIDES DE LA SECCIÓ D'INFANTS I JOVES

Després de molta feina preparatòria, finalment, el dia 28 de novembre va tenir lloc la primera sortida del grup més jove de la Talaia. Per ser la primera, es va considerar com la més adient anar a pujar la muntanya que ens dona nom: la Talaia, sortint des del mateix local social. Hi van participar nou infants d'entre 6 i 11 anys i dues monitores de la secció.

Posteriorment, el dia 16 de desembre, dotze infants i joves d'edats compreses entre els 6 i els 14 anys i 5 monitors van anar cap a Montserrat. A les 7 del matí

es van trobar a l'estació de tren de Vilanova i van agafar el tren cap a Sants. Allí es van desplaçar cap a la plaça d'Espanya per agafar els Ferrocarrils de la Generalitat que els deixaria al baixador de l'Aeri de Montserrat. La sorpresa va ser que, a causa del fort vent que bufava aquell dia, es van veure obligats a pujar a peu fins al monestir perquè l'Aeri no podia funcionar. Un cop hi van arribar, el grup dels infants va anar fins als Degotalls, on van dinar i van fer jocs de grup. El grup dels joves, després de la forta pujada fins al monestir, van decidir fer una variant més curta de l'excursió prevista, que va consistir en envoltar per camins i canals tota la regió de Sant Salvador passant per sota l'Elefant, la Mòmia i els Flautats, pujant per la canal Ampla i passant, de torna-

Grup protagonista de la 1a sortida d'infants, disposats a pujar al cim de la Talaia. Foto: S. Butí

Crònica del "cotarro" talaienc

da, a frec de la Prenyada i de la Trompa de l'Elefant, per davallar per la placeta de Santa Anna i el torrent de Santa Maria fins al monestir, on es van retrobar amb el grup dels infants que, tot engrescats, s'esperaven a l'estació superior de l'Aeri de Montserrat, per on, ara sí, van poder baixar i agafar el tren de tornada cap a Vilanova. La sortida va anar molt bé, tot i que es vagi haver de pujar a peu. Va ser una propina que no va desmotivar els participants, ans al contrari, sobretot els més petits, no van parar de moure's i córrer amunt i avall, fins i tot durant la tornada amb tren, ja de nit. Son incombustibles!

PRIMERA SÒCIA DE LA TALAIA DEL 2000

Ves per on, quan tancàvem aquesta edició, ens hem assabentat que la primera inscripció com a sòcia de la Talaia del darrer any del segle i del mil·lenni i, a més, la més jove de tots, ha estat l'Anna Martínez i Vidal. Hem sabut que, si bé ella no havia manifestat les ganes d'inscriure's, perquè acabava de néixer, ja se'n va cuidar el seu avi matern, el Manel Vidal, d'omplir el full d'inscripció, abans, fins i tot, d'inscriure-la al registre civil. Desitgem als afortunats pares i als "iaios" Manel i Marcel·lina —als qui els cau la baba— un munt de felicitats! I que continuïn així, aviam si omplim la Talaia de jovent!

ROTUND ÈXIT DE LA TALAIA A LA I COPA CATALANA DE MARXES TÈCNIQUES REGULADES

Ho anunciàvem a la darrera revista, que som els millors! I ha estat veritat. Hem guanyat la I Copa Catalana de Marxes Tècniques Regulades, tant per participacions individuals com per entitats. Així doncs, la Talaia en conjunt, com a entitat, ha guanyat el preuat trofeu, classificada en 1r lloc amb 233 punts, seguida de Els Blaus amb 187 punts i continuant amb 13 entitats classificades més.

Tot i que la participació es va fer per equips de dos, la classificació s'ha fet individual, per allò que en el transcurs de les 7 marxes de què constava la Copa, podies canviar de parella. Total, que el personal de la Talaia ha quedat així:

Lloc	Nom	Punts
1r	Queti Vinyals	139
2n	Joan Raventós	139
5è	Josep Planas	125
6è	Roser Muela	125
7è	Andreu Ferrer	115
8è	Lurdes Montoliu	98
18è	Joan Ferrer	46
19è	Tina Moya	46
29è	Marga Carbonell	33
30è	Carles González	29
37è	Francesc Brull	24
41è	Pep Vidal	19
42è	Montse Pascual	19
43è	Salvador Butí	18
44è	M. Carme Barceló	18
46è	Montse Porcar	16
64è	Manel Vidal	11
65è	Marcel·lina Simon	11

66è	Carme Morera	11
74è	Carles Garciapons	10
75è	Judit Català	10
102è	Bianca Forgas	5
103è	Lluís Daviu	5

No cal dir que, després d'aquestes bones classificacions, la nostra gent ja s'està preparant per guanyar l'edició de l'any vinent.

Aquest passat desembre, a la festa federativa que va organitzar la FEEC a l'hotel Campus de Bellaterra, es van repartir els premis que van ser recollits pels nostres representants. En el transcurs del mateix acte, també li fou entregat el trofeu de 4rt classificat de la Copa Catalana de Ral·lis d'Alta Muntanya al Jordi Rius. Això funciona! Visca!

ELS NOSTRES DIVENDRES CULTURALS

Començava el mes d'octubre amb el primer dels actes de l'anunciat Cicle de Projeccions d'Alta Muntanya, organitzat pel GEAM. Amb visites al nombre important d'espectadors previst, preveient que la nostra sala d'actes quedaria petita, es va decidir de fer la projecció al local municipal Zona XXI, sota el títol genèric de MUNTANYES. L'acte va ser presentat per un bon especialista de l'alta muntanya: Jordi Tosas, que ens oferí un esplèndid reportatge dels principals cims del món, a través del qual ens mostrà les

Crònica del "cotarro" talaienc

tècniques i els recursos per assolir-les i, especialment, l'aplicació de l'snowboard per realitzar algunes baixades des dels cims. Una explicació acurada i unes transparències excel·lents el feren mereixedor de grans aplaudiments del públic que omplia la sala.

La segona projecció d'aquest cicle, SENSACIONES DE MUNTANYA, tocava realitzar-la al local de la Talaia i va anar a càrrec d'en Xavi Metal, un altre escalador i alpinista en la mateixa línia que l'anterior, que ens relatà les seves experiències per seralades i cims principals que, de forma progressiva, anava assolint amb més alçada i més grau de dificultat. La sala, plena de gom a gom, aplaudí amb cordialitat la interessant projecció.

El divendres 15, tenia lloc a la zona XXI la tercera projecció, una de les més esperades, ja que el nom del conferenciant és prou conegut, tant en els àmbits alpinistes com en els de l'audiovisual: Ramon Portilla, un dels més destacats membres de l'equip de TVE que ha protagonitzat la sèrie "Al filo de lo imposible", el qual amb una sensacional col·lecció de transparències ens feu un agradable i emocionant relat que va anomenar LAS SIETE CUMBRES, una successió d'ascensions als

cims més alts del món que, explicats de forma senzilla i molt entenedora, comprengué el nombrós públic, que havia vingut fins i tot des de les comarques veïnes per veure una de les millors projeccions que hem presentat des de fa temps.

Aquí quedava clos aquest cicle de projeccions que venia avalat per la qualitat i el superior nivell alpinístic dels conferenciant convidats.

El divendres 22, organitzat per la Secció de Cultura, tingué lloc al nostre local la inauguració de l'exposició sobre "EL MIOCÈ MITJÀ MARÍ DE VILANOVA I LA FOSSA DEL VALLÈS-PENEDÈS", presentada i comentada per Josep Anton Moreno Bedmar, un bon estudiant de Geologia de la Universitat de Barcelona. El nombrós públic que assistí a la inauguració pogué observar una excel·lent i extensa col·lecció de fòssils de totes les mides i espècies, trobats i recollits per l'autor en els llocs de referència. I el divendres 29, i com a preludi de la Castanyada, una colla de socis de la Secció de Cultura projectà un "guapíssim" audiovisual que recollia les millors IMATGES DE TARDOR, amb una col·lecció plena dels vermells, grocs, ocres i marrons, pàtina que la tardor s'encarrega de donar a molts dels boscos i muntanyes del nostre país, que podem admirar quan anem

d'excursió. Com ja era previsible, ho celebrarem amb castanyes, moscatell i alguns panellets.

Mentre s'anaven celebrant el Curs d'Iniciació a la Muntanya i el d'Espeleologia, encetàvem el novembre el dia 5, amb una projecció de diapositives anomenada MUNTANYES D'ESLOVÈNIA, una interessant excursió realitzada per un grup de socis en un dels països amb més tradició alpinista de tot Europa. Aquest acte fou presentat pels mateixos protagonistes: Francesc Brull, Carles González, Lurdes Montoliu, Joan Raventós, Nati Salvadó, Queti Vinyals i Xavier Martorell. Els diversos recorreguts, les aèries ascensions i les múltiples anècdotes de l'excursió culminaren assolint el seu cim més alt: el Triglav, i la projecció fou premiada amb cordials aplaudiments.

Passat el pont del Pilar, era el dia 19 quan un conegut, Joan Vallès, professor de la Universitat de Barcelona, ja habitual a les nostres xerrades, ens presentà DELÍCIES D'ULTRAMAR: LES PLANTES ALIMENTÀRIES MEXICANES, una completa dissertació sobre les múltiples varietats de plantes que ens serveixen d'aliment, i de les quals podem destacar, per exemple, el moresc o blat de moro, del qual ens mos-

Crònica del "cotarro" talaienc

trà un munt de varietats de color i sabor, i altres que ens van fer deduir que, originàriament, al nostre país teníem poquíssimes espècies que servissin com a aliment, i que quasi totes són procedents o del continent americà o de l'asiàtic, i per sort s'han adaptat al nostre clima. Bons aplaudiments clogueren l'acte. I passem al divendres 26, en què la Queti Vinyals i la M. Carme Barceló varen presentar la projecció i xerrada: **BOLETS: DE LA MUNTANYA AL PLAT**. Mentre la Queti explicava diverses maneres de conservar o cuinar els bolets, la M. Carme explicava les característiques de les espècies que apareixien a la pantalla. Llàstima que no poguéssim tastar allí mateix algunes d'aquelles delícies culinàries. Si més no, l'endemà dissabte es féu la 18a **MOSTRA DE BOLETS** on poguérem contemplar una gran quantitat d'espècies. D'aquesta mostra trobareu àmplia informació en aquesta mateixa revista. El primer divendres de desembre, fou l'Oscar Martí el qui ens explicà **UNA DE LES MANERES DE FER SABATES ARTESANES** i, encara que hi havia poca concurrència, poguérem veure com el polifacètic Oscar ens ensenyava l'art de confeccionar un bon calçat totalment de forma manual. El divendres 10, foren la Lurdes Montoliu i l'Andreu Ferrer qui ens passaren un esplèndid audiovisual titulat

DE LES PEDRES INQUES ALS CIMS DEL NEVADO; d'aquesta manera poguérem veure les peripècies que van passar per arribar a les ruïnes inques del Machu Picchu i descobrir aquella antiga cultura, i descobrir el seu pas per Cuzco i l'arribada a Huaraz, seu de l'andinisme, des d'on iniciaren el seu periple per les altes muntanyes, amb l'objectiu de conquerir un cim de 6.000 metres. Però per diverses circumstàncies adverses, es van haver de conformar amb dos cims menors, però prou importants: el Nevado Pisco, de 5.752 m i el Nevado Urus, de 5.420 m (déu n'hi do). Una bona projecció dels Andes, que fou premiada amb grans aplaudiments del nombrós públic que omplia la sala d'actes.

Fou el dia 17 quan inauguràrem a la sala d'actes una excel·lent exposició de dibuixos a la ploma, que portava per títol **ARA FA MIL ANYS... DE LA CATALUNYA ROMÀNICA**, l'autor de la qual no podia ser altre que el nostre bon amic i primer soci de la Talaià: Antoni Ordovàs. Així, un munt d'ermites i esglésies romàniques foren copsades pel minuciós i detallat dibuix de les mans d'aquest artista. La mostra, que ha estat molt visitada, ha estat igualment elogiada pels qui l'han poguda contemplar. Aquest mateix dia, després de la inauguració de l'exposició, i com a cloenda dels divendres culturals de l'any 1999, tingueren lloc

dos actes més: primer, l'esperada conferència i projecció de diapositives a càrrec del també habitual i conegut conferenciant Joaquim Monturiol, catedràtic de Geologia de la Universitat de Barcelona, que ens presentà **SIKKIM, UN REGNE PERDUT A L'HIMALAIA**, i ens va explicar, de forma peculiar i entenedora, totes les peripècies històriques que han tingut lloc en aquell petit estat pertanyent a l'Índia, encastat entre les altes muntanyes himalaienques orientals, entre el Nepal i el Bhutan, que va ésser annexionat primer pel Nepal, dominat pels anglesos i convertit en protectorat anglès, per passar finalment a mans de l'Índia. Tot això amant amb un bon estol de diapositives amb les quals aprofitava l'ocasió per demostrar-nos, de forma pedagògica, els seus extensos coneixements de geografia i de la formació d'aquelles muntanyes. No cal dir, que tot i l'extensió de la conferència, fou llargament aplaudit. Però l'acte encara tenia continuïtat, perquè seguidament es varen entregar les **MEDALLES DE 25 ANYS DE SOCI** als qui complien aquest aniversari. Al mateix temps, el nostre president felicità el Nadal a tothom, alhora que convidava els presents a beure cava i tastar el primer torró de la temporada. Tot va acabar en un bon ambient nadalenc i amb una bona tertúlia que s'allargà fins ben tard. Fins l'any 2000!

PASSEJADA PEL VOLTANT DEL MIDI D'OSSAU

Aquesta ha estat la meua segona sortida amb el grup de muntanya; la primera va ser l'ascensió al Perafita (2.752 m) i al Monturull (2.761 m). En les dues sortides, s'ha gaudit d'un temps agradable i bons companys, però aquesta segona sortida, al voltant del Pic Midi d'Ossau (2.884 m), ha estat especial.

Vam ser un grup petit, unes deu persones, que ens ho vam passar d'allò més bé. Vam marxar dissabte i vam començar a

caminar diumenge, de bon matí. Un cel estelat ens va donar el bon dia; era un cel clar, il·luminat, un matí fresc, que ens convidava a caminar.

Vam començar la ruta quan tot just el sol començava a néixer. Silenci, només les nostres petjades i el ressò de les fulles provocat per un aire suau fresc que ens omplia els pulmons. Ens vam enfilar pel Parc Nacional dels Pirineus, cada cop més, però sempre molt units, els més valents ens es-

peraven. Parlàvem i rèiem. La natura ens va rebre agraïda i ens donà la benvinguda. Feia olor de bosc. Els raigs del sol van començar a omplir les fulles d'or: eren els colors de la tardor.

Vam arribar al refugi de Pombie, a 2.031 m, on vam descansar una mica, tot contemplant el llac de Pombie, verd, transparent. Hi vam trobar molta gent. Hi ha afició per la muntanya. Vam continuar pel coll de Peyreget fins arribar al llac

El grup al coll de Suzon, amb el Midi d'Ossau al fons. Foto: Carles González

El Midi d'Ossau vist des del refugi de Pombie. Foto: Carles González

El Midi d'Ossau sobre el llac de Peyreget. Foto: Carles González

de Peyreget, on vam dinar. No vaig poder estar-me de banyar-m'hi; les aigües eren gelades, però la sensació va ser gratificant. Allà, rodejat de muntanyes, al bell mig d'aquell llac d'aigües fosques, penetrant, era pecat no agrair la seva presència amb un bany. Dos dels nois que venien tampoc no s'ho van voler perdre (o, potser, els va saber greu que una dona s'hi atrevisís i ells no?).

No puc estar-me d'explicar la gran satisfacció que vaig tenir quan vaig veure com un grup de nens, amb els seus monitors, feien una petita travessa pel Midi d'Ossau. Un, vaig veure que anava damunt d'un ase. Quan es van aturar per dinar, vaig entendre per què sempre el muntava el mateix nen: tenia un defecte en una cama. Així, amb l'ase, també va poder fer l'excursió amb els seus com-

panyes. Bé pels monitors! Vam fer amistat amb l'ase, fotos i més fotos. L'ase estava encantat amb el nostre president.

Després de dinar, vam tornar a caminar. Vam travessar boscos atapeïts de roures sota un sol esplèndid. De seguida,

vam arribar, una altra vegada, on hi havia els cotxes, al refugi Pyrénéa Sports. Abans d'arribar, vam fer una cervesa fresca en companyia d'uns cavalls que estaven entusiasmats amb el nostre president i la seva senyora. Fotos i més fotos. Que n'eren, de simpàtics, els cavalls!

Part del grup davant del refugi de Pombie. Foto: Eladi Blanco

El grup baixant cap a la vall de Biou. Foto: Carles González

Cabana de Peyraget. Foto: Carles González

A la nit, un altre cop dins la tenda, a punt de dormir, pensava que havia estat un bon dia. M'havia trobat bé caminant al voltant del pic Midi d'Ossau, un pic impressi-

onant, diferent en cada una de les seves vessants. És com si es deixés abraçar amb aquell cel tan net, blau intens, que ens havia estat acompanyant tot el camí.

GRÀCIES ALS COMPANYS DE LA SECCIÓ DE MUNTANYA PER AQUESTA SORTIDA.

Neus Solé

ATENCIÓ SOCIS!!!

AQUESTS SÓN
ELS NOUS PREUS
DEL REFUGI
BALDRIC:

FINS A 13 ANYS:

·SOCIS:	GRATUIT
·FILLS DE SOCIS:	GRATUIT
·ALTRES:	200 pts

MÉS DE 13 ANYS:

·SOCIS:	500 pts
·NO SOCIS:	750 pts

El Midi d'Ossau des de la vall de Biou. Foto: Carles González

ELS ALPS: UN PUNT DE «FUGA»

Els nostres Pirineus són l'estadi més habitual per a les activitats d'alta muntanya, però tot i les millores dels medis per anar a qualsevol punt del planeta, els Alps són el punt de fuga per donar el salt més enllà dels tres mils.

Durant el curs d'alpinisme, dut a terme a la primavera passada, el company Elio, cursetista, i jo, «secretari», vam pen-

sar a «fugar-nos» als Alps per sentir les sensacions de muntanyes de més envergadura, i durant el mes de setembre intentarem dos cims prou emblemàtics i que es deixen fer per la facilitat de les seves vies normals: als Alps francesos, la Barre dels Ecrins o, en el seu defecte, le Dom dels Ecrins, i als Alps italians, el Gran Paradiso.

Una setmana a la muntanya de dos amics que s'han disposat plena confiança, a pesar de la diferència d'edat, més de vint anys, és una molt bona experiència i tots podrem aprendre; el vell de l'entusiasme del jove i el jove, diu, de la veterania del gran.

El viatge ja és un intercanvi d'il·lusions per l'immediat futur: compartir una nit vestida

Pic Coolidge (3.774 m) i Glacier Noir. Foto: Joan Toledano

Glacier Blanc i Barre dels Ecrins. Foto: Joan Toledano

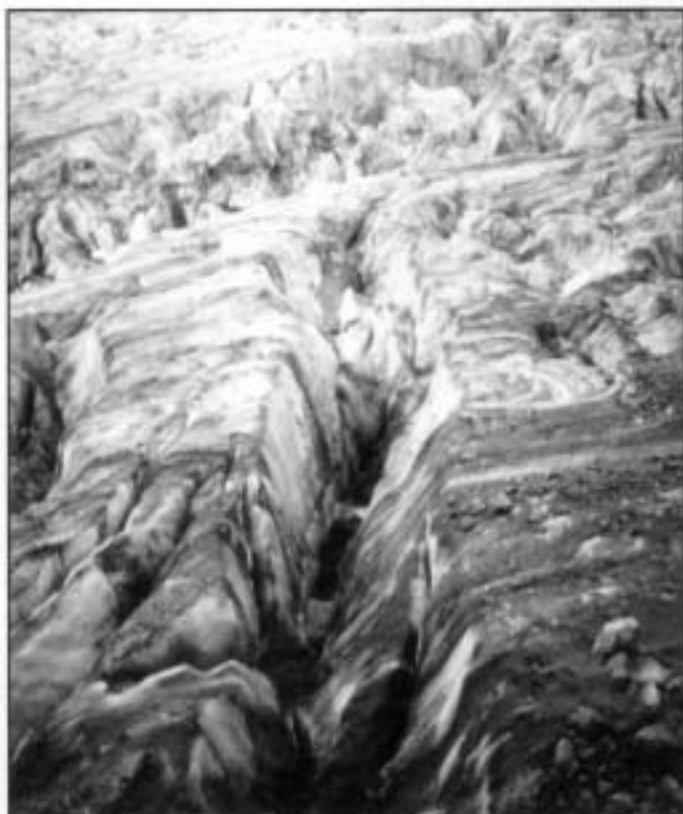
d'estels en un improvisat bivac durant la ruta, endinsant-se en els profunds avalls de Briançon; sempre quedar bocabadats per les llengües de gel, que ja reculen pels canvis climàtics; l'agradable sorpresa de trobar un company d'entitat per un bucòlic camí enmig del bosc, en Marcel·lí i la seva «pubilla».

La descoberta de la ruta, fàcil en definitiva, que ens acostava al nostre gegant molt elegant, amb el seu vestit de cua, blanc com el d'una núvia, acompanyat per un formidable entorn d'esmolades crestes i impressionants pans de gel que sempre dubtes de com s'aguanten; un marcat camí que ens porta fins a més de tres mil metres, a les portes del refugi, que ha pres el nom del nostre objectiu, penjat d'un impressionant tallat a sobre de l'esberlada glacera.

P o d e m admirar la immensa autopista de gel que ens condueix a passar pel peatge, a manera d'esforç, del seu cim.

Fa una tarda agradable i ens dóna il·lusions per al matí següent.

El refugi és un gran edifici de formes quadrades, de difícil visió a causa de la tonalitat de color que no destaca gens del seu entorn; la sorpresa per

Esquerdas del Glacier Blanc. Foto: Joan Toledano

als pocs alpinistes, que ens uneix en l'objectiu, és que ja no està guardat des de fa aproximadament una setmana i no té aigua, ens hem d'alimentar de l'aigua d'una placa gelada i una parella d'anglesos ens ofereixen unes pastilles potabilitzadores.

A la nit, sense adonar-nos-en, el fantasma del mal temps ens atrapa i a la matinal, quan sortim

del sac, ens fa saber que nosaltres no manem i que val més que amb precaució tornem a la seguretat de la vall.

Una espessa boira ens ha pres la que ja crèiem la nostra muntanya, no tan sols aquesta encantadora núvia, també la baixada i les ziga-zagues de les esquerdas de la glacera; amb algun moment de pèrdua tornem al que va ser el menjador i dormitori dues nits abans.

«La primera en la frente», com que tenim el segon objectiu a Itàlia, millor que marxem de cara a enfrontar-nos a la boja circulació automobilística italiana.

El mal temps es confirma i la pluja ens acompanya fins al peu del segon objectiu, el Gran Paradiso. Amb les últimes clarsors del dia arribem al que crèiem que seria un càmping, que ja no ho serà fins a l'estiu proper... òndia, què fem? Fer bivac no és la millor opció, perquè no para de ploure. Tafanejant l'edi-

El Joan i l'Eiko al balcó del refugi Emanuele IV. Foto: Toledano

fici, trobem la porta dels serveis oberta... Salvats, ja tenim sotre! Després de sopar, ja dormim un ben guanyat descans ja que, com aquell que no fa la cosa, portem llevats des de gairebé les quatre del matí.

L'endemà al matí ens fem una bona dutxa. Per no haver pogut fer els Ecrins, hem guanyat un dia i decidim portar equip per a dos dies fins al refugi Emanuele II, que és el punt d'atac per al Gran Paradiso.

Si per als Ecrins el camí no té dificultats, aquest és com un camí de rovellonaires; això sí, dret com una mala cosa.

Com que la sortida del refugi la farem a fosques i pot ser perdedora, fem una bona inspecció de la ruta que ens ajudarà a no dubtar i a no perdre'ns amb la llum dels frontals, i afrontar sense dubtes un curt mur que ens fa posar en pràctica la bella activitat de l'escalada. Durant la inspecció, ens creuem amb un grup que baixava del cim i ens fa saber que han trigat 12 hores

El refugi Emanuele II, situat a 2.732 metres. Foto: Joan Toledano

L'Evo a la glacera del Gran Paradiso. Foto: Joan Toledano

Glacera del Gran Paradiso. Foto: Joan Toledano

per pujar i baixar, això vol dir que, com a molt tard, a les 5 del matí hem de "despegar" del refugi i dic "despegar" perquè no volem trigar tantes hores, perquè el temps no sembla tenir ganes de donar massa termini.

Al matí, encara és de nit i ja estem afrontant el mur; som els

primers a passar el pas. Tot el tros fins a la glacera el fem amb calçat de trèquing, i les plàstiques a la xepa per a la neu. Això ens dóna una bona agilitat, tant per a la pujada com després per a la baixada.

Al peu de la glacera ens canviem i ens encordem com manen els «cànon» de seguretat, i fem temps perquè arribi el petit «autobús» que hem deixat enrere, així ens marcarà la traça i anirà salvant les profundes esquerdes i ens anirà orientant pels ponts de gel.

El dia és bo i la marxa és ferma. Anem gaudint del decorat que, com a punt culminant, és el Mont Blanc per la vessant

Panoràmica del Mont Blanc (cara sud del Fribney). Foto: Joan Toledano

sud tot fent una parada per fer un pica-pica abans de la darrera pujada. Ens ha resultat més

fàcil del que creïem i es confirma que és un cim de clara facilitat, com un Aneto de 4.000 metres.

La cresta final ens fa posar alerta i hi ha tanta gent que no cabem ni al peu de la verge. Elio, és igual, i atenció a les boires que puguen, fotos i avall que no dóna confiança.

Són poc més de les deu del matí i ja encarem la primera esquerra. Fem la baixada amb una alegria continguda; alegria per l'ascensió, i continguda perquè sempre s'ha

d'anar amb atenció: una esquerra darrera l'altra, un pont de gel darrera l'altre, assegurança mútua... i a la una del migdia ja estem al refugi. Mengem i a carretera feta fins al cotxe, la sort és per a qui se la treballa, estant a vista del vehicle ja comença a ploure i ja no parará en tota la nit.

Per completar la setmana de permís de les nostres respectives, fem la tornada, després de dormir al mateix avall, seguint per la Vall d'Aosta, el Gran San Bernardo –amb una boira que una mica més atropellem el «poli» fronterer–, fem una passada per Martigni i anem a dormir a Chamonix.

La tornada és un viatge monòton, deixant enrere aquest punt de fuga que han estat els Alps.

**Elio i Toledano
Setembre de 1999**

Cresta del Gran Paradiso. Foto: Joan Toledano

El "hobby" d'aquesta tardor (37)

HISTÒRIA DE CUBELLES

Després d'un llarg parèntesi de tractar temes històrics propers, en aquest «hobby» tractaré de la veïna població de Cubelles que, al cap i a la fi, ha estat el poble mare de la nostra Vilanova.

La meua font d'informació ha estat la *Història de Cubelles* de Joan Avinyó i Andreu, Pvre., editada l'any 1973.

ANTIGUITAT DE CUBELLES

L'antiguitat de Cubelles forma part d'aquelles dades imprecisables, tant pot ser de final del primer mil·lenni com de principi del segon, (el doctor Josep Balari i Jovany, en *els Orígenes històrics de Catalunya*, diu: "En el término del castillo de Olérdula, en la maresma, había el lugar llamado en el año 999, CUBELLES").

Aquests assentaments, però, encara estaven a mercè de les incursions dels moros que l'any 1108 encara envairen el nostre Penedès.

El terme de Cubelles (dominat, com no, per un castell), era molt extens, i a més del propi nucli de Cubelles, el componien les quadres de Rocacrespa, Segur, Cunit, els llocs d'Enveja (avui Sant Joan), Adarró (avui Sant Gervasi) i, més tard, la quadra de Vilanova, que va néixer prop de l'ermita dedicada a Sant Antoni i que era situada en l'encreuament dels carrers del Fossar-vell amb el de Marquès. Oficialment, doncs, el document reial més antic on consta el nom de Cubelles, va ser donat pel rei Jaume I l'any 1232. En aquest document s'esmenta que Vilanova és un barri del terme del Castell de Cubelles.

En un altre document datat el 30 de gener de 1260, o sigui, 28 anys després, es fa esment, curiosament, de la venda del dit castell de Cubelles al mateix rei Jaume I, i s'hi detallen els límits d'aquesta propietat que eren, per la part de llevant, el terme i castell de la Geltrú (amb el barri del Palmerar); a migdia, la platja del mar; a ponent, el terme i el castell de Calafell, i a tramuntana, el terme de Castellet.

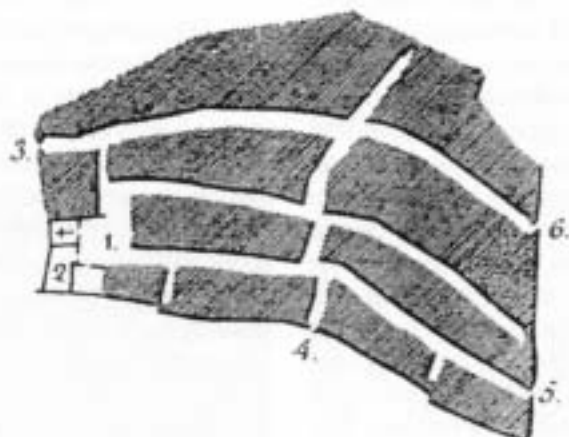
Quant a les primeres notícies que es tenen sobre la parròquia de Santa

Maria i dels primers rectors, porten data de final del segle XIII o principi del XIV, tota vegada que del rector de l'any 1311 ja es coneixen el nom i el cognom: Berengarius Ferrer.

La submissió de Vilanova a Cubelles anava per dos fronts: d'una banda, pel front civil, a causa de pertànyer a la jurisdicció del castell de Cubelles i, de l'altra, per l'eclesiàstic, a causa de pertànyer a la parròquia de Santa Maria.

PLANO DE LA VILLA DE VILANOVA DE CUBELLAS

ò sea su primer recinto en el año 1370.

- † Iglesia de Sⁿ Antonio Abad
- 1 Plaza de la Iglesia
- 2 Cementerio
- 3 Puerta de Tierra, ó den Rossell
- 4 Puerta de Mar
- 5 Puerta den Negrell
- 6 Puerta den Clara

Castell de Cubelles, del segle XIII.

DE LA CARTA POBLA A CIUTADANS DE BARCELONA

En la famosa carta de poblament del rei Jaume I, del dia 6 de les Kalendes d'agost (27 de juliol) de 1274, se'ns designava VILA REIAL, amb els privilegis que això comportava, però continuàvem depenent de Cubelles; més tard, començaríem a deslligar-nos de la dependència eclesiàstica, però pas a pas.

Primer, vindria la ratificació de la carta pobla i del privilegi de Vila Reial que hagué de fer el rei Jaume II el dia 3 d'agost de 1318, en restitució de la venda que el seu germà Alfons II havia fet del terme i del castell de Cubelles l'any 1288. Era la segona vegada que un rei els feia una tan solemne promesa i els confirmava els privilegis de Vila Reial 44 anys després de la primera, que fou el 1274.

Les trifulgues per arrabassar-nos els privilegis i sotmetre'ns de nou als estaments feudals, van portar força enrenou; per una banda, algun dels successors de la reialesa volent-se saltar els nostres privilegis, i per altra banda, els vilatans representats pels seus prohoms presentant plects i escrits que informes-

sin i recordessin al rei de torn el seu compliment.

L'any 1414, la reina era D. Violant, vídua del rei D. Joan I, la qual canviava la seva actitud i cedia una altra vegada aquests territoris al senyor Grau Alemany de Cervelló, el qual va afegir, de passada, que li atorguessin jurament i homenatge.

Doncs, mentre els senyors de Cubelles també lluitaven per mantenir la sobirania, el poble, vinga a posar traves i a acudir a estaments superiors, i tot i aconseguir veredictes favorables, a la pràctica no se'n sortien. Alguns del prohoms que donaven la cara, posaven en perill la seva integritat física, i altres ciutadans també compromesos marxaven del pobles.

Finalment, el rei Alfons IV de Catalunya tornava a ratificar els nostres privilegis reials, el mes de gener de l'any 1418, o sigui, 144 anys després de la primera vegada, ara des de la ciutat de València, però fou a base de rescatar-nos de la dependència d'en Grau Alemany de Cervelló, i a un gran preu, ja que es van haver de pagar 20.000 florins entre la gent de Cubelles, de la Geltrú i de Vilanova.

Sembla, però, que va valdre la pena pagar el rescat, ja que el rei Alfons IV, a més de restituir-nos els privilegis anteriors, va manar que es consideressin aquests tres nuclis com a «carrer de Barcelona», i llurs habitants, veïns de dita ciutat. Aquesta distinció representava gaudir de més privilegis, franqueses, favors, prerrogatives i bons usos, tal com tenien els ciutadans de la ciutat comtal.

COMENCEN LES SEPARACIONS. SEPARACIÓ DE LA PARRÒQUIA DE SANT ANTONI ABAT

El 26 d'abril de 1363, atenent les raons que exposaven els feligresos de Vilanova i amb el consentiment del rector de Cubelles i dels seus superiors, es concedia la separació demanada, amb la creació de la nova parròquia dedicada a Sant Antoni Abat, i es marcà la línia divisòria de les dues parròquies "que passa des de la muntanya de la Talaia baixant pel Puig-torrat fins al mar, al lloc anomenat Cesdons, i que la part que mira a l'orient sigui de Vilanova, i la part que mira a occident quedi per Cubelles, exceptuant la quadra de Rocacrespa que tot i quedar dins els límits de Vilanova, se mana sia de Cubelles."

A continuació, però, segueix una llista d'obligacions de fins a 14 apartats envers Cubelles, a les quals estaran sotmesos els feligresos de Vilanova, i que bàsicament són obligacions pecuniàries que els obliguen durant una bona colla d'anys i que poden servir més o menys per cobrir les necessitats d'aquella parròquia. En aquesta llista, hi trobem detallades les aportacions en sous barcelonins, els testaments, quarteres d'ordi, els drets de sagristia, etc.

El barri anomenat Vilanova de Cubelles, que es constituïa en nova parròquia, el formaven un total de tres carrers, que són el carrer Major, el carrer del Mig i el carrer de l'Església. L'any 1369, o sigui, passats sis anys, obtenien el privilegi d'aixecar muralles i quedava un recinte tancat i separat de la Geltrú.

Una còpia autèntica del decret de separació de les dues parròquies, feta en quatre folis de paper apergaminat i amb lletra gòtica, és guardada a l'arxiu parroquial de Cubelles.

DE VILANOVA DE CUBELLES A VILANOVA I LA GELTRÚ

Havien passat 330 anys des de la separació i dependència de la parròquia de Sant Antoni Abat de Vilanova de la de Cubelles, i en aquests anys la dependència es tornà al revés; Cubelles administrativament depenia de Vilanova que ja era més gran.

Corria el mes de març de 1699, concretament era el dia 15 quan a la veïna població de Cubelles es començava la construcció de l'actual església, de la qual era rector el reverend Roig, fill de la Geltrú. Potser això no tindria cap importància en unes circumstàncies normals en una altra població, però resultava que per a Cubelles sí que aquest fet condicionava les antigues aspiracions que ells pretenien: deslligar-se de la dependència administrativa que com a població tenien envers Vilanova, que en aquell temps ja era més gran que Cubelles, però

que encara es deia Vilanova de Cubelles. Els de Cubelles anaven reivindicant la separació des de feia ja molts anys, però la presència a la seva parròquia d'aquell rector, el seu origen (la Geltrú) i la bona sintonia que hi havia entre ell i el poble, va fer que enterressin aquelles antigues pretensions i es van dedicar a construir l'església. Fins i tot es van avenir a posar-la sota l'advocació de l'Assumpció de la Mare de Déu, com ho era també la de la Geltrú, pàtria del rector.

Es va acabar bé, l'església, i per celebrar-ho van fer un convit, al qual van assistir més de tres-centes persones.

Però el temps passà, es van morir el rector i totes aquelles generacions de cubellencs de bona voluntat i les que vingueren després van desenterrar de nou el tema famós de la seva separació de Vilanova. Corria l'any 1750, i les discòrdies es varen accentuar amb motiu de la venda d'unes pastures del Prat de Cubelles que havia fet 17 anys abans l'Autoritat Superior a favor del poble de Vilanova.

LA PARTICIÓ DEL TERME MUNICIPAL

Cap a finals de l'any 1764, l'Audiència Territorial, veient que l'estira i arronsa no s'acabaria mai, després d'un plet, va manar que es col·loquessin fites enmig dels dos termes municipals, però va ordenar posar-les no a mig camí dels dos pobles, sinó a tocar del poble de Cubelles, prop de l'ermita de Sant Antoni de Pàdua. Aquesta sentència va irritar encara més els cubellencs, els quals es van amo-

Escut del castell de Cubelles.

tinat i varen trencar les fites tot just col·locades, motiu pel qual molts d'ells varen ésser arrestats i empresonats al castell de la Geltrú.

La manera d'actuar dels cubellencs no va passar per alt als de Vilanova, i s'agafaren a aquest greuge per iniciar els tràmits d'abolició i substitució de la denominació Vilanova de Cubelles per la de Vilanova i Geltrú, la qual cosa es va aconseguir passats quatre anys; això era l'any 1768, gràcies a un Reial Acord que ho va deixar definitivament sentenciat.

LES FITES ARA

Les fites varen romandre 87 anys en el seu lloc d'origen, és a dir, a prop de l'ermita de Sant Antoni de Pàdua, però passats aquests anys, el 1850, els cubellencs es bellugaren per poder examplar el seu terme municipal per la part de Vilanova. Després dels corresponents estudis, l'informe de l'Ajuntament de Vilanova fou favorable, i va donar el permís per a traslladar les fites al lloc on va decidir una comissió nomenada per a aquest afer, que va decidir col·locar-les al torrent de Santa Maria, on es poden veure encara avui si anem d'un poble a l'altre per l'anomenada «carretera vella de Cubelles».

Joan Lluís Sivill i Vergés

Fita de terme de Cubelles.

GR-107: de Queralt a Montsegur Camí dels Bons Homes **BELLVER DE CERDANYA - VILIELLA**

5a Etapa: Bellver de Cerdanya-Ordèn-Talltendre-La Bastida-Coborriu de la Llosa-Viliella-Carretera de Lles a Cap de Rec; 3 d'octubre de 1999; 51 participants; 20 km aprox. i 5 hores de camí.

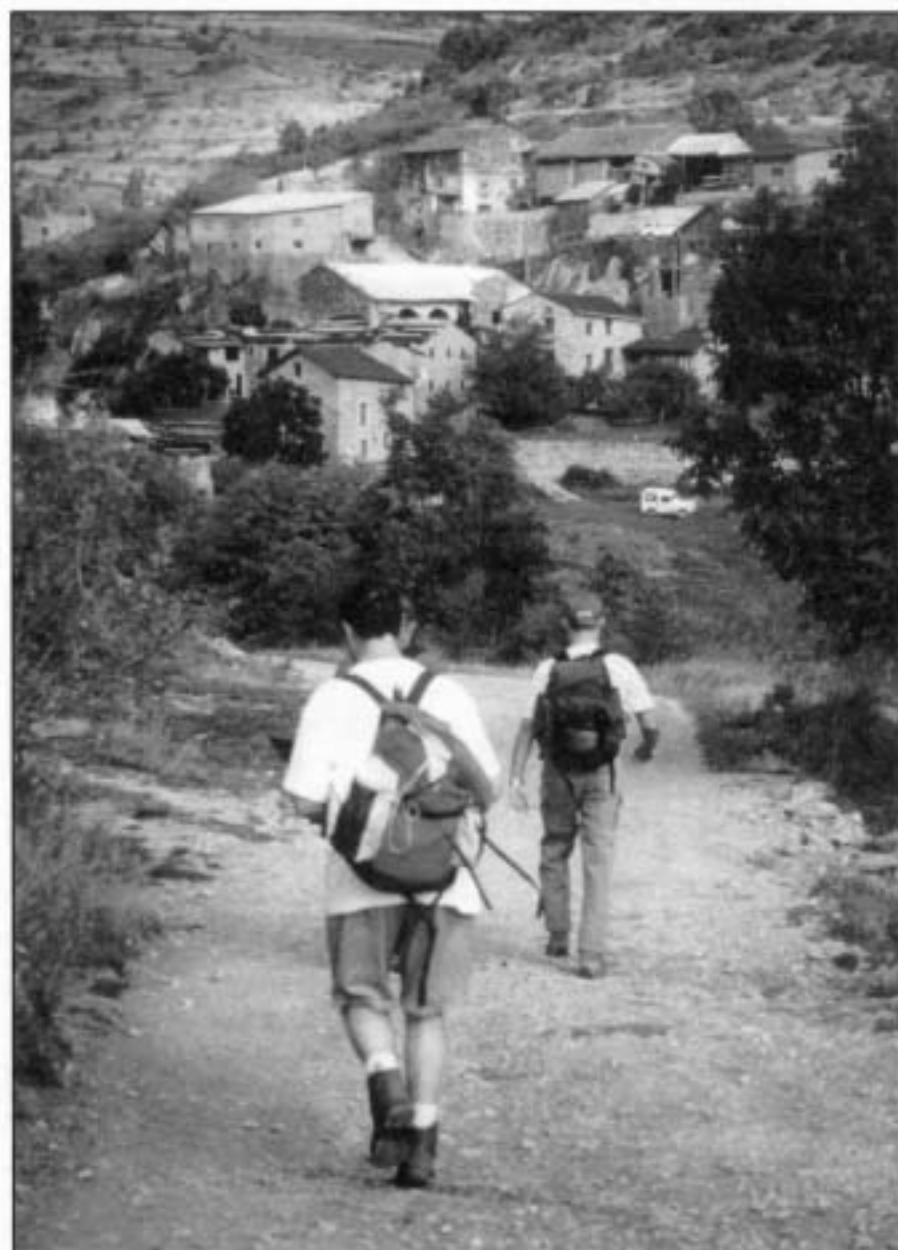
M'ha tocat! Què hi farem! Haig de relatar-vos –per encàrrec– aquella etapa que ens portaria, pel Camí dels Bons Homes, des de Bellver de Cerdanya cap a Viliella, havent travessat el riu de la Llosa, poc

més avall tributari del Segre, constituït en eix central de la comarca cerdana. Però començem on sempre, a la plaça de l'Estació, tot pujant a l'autocar que en un tres-i-no-res ens deixa esmorzant a l'Àrea del Túnel del Cadí, i en una segona volta, a l'entrada de Bellver.

I comença bé, de moment baixada, cap al Segre. Després d'un tros de carretera s'acaba la bona vida i toca pujar de valent, entremig d'una urbanització plena de xalets, els quals ben aviat deixem enrera, i amb ells, aquell nucli urbà, però la pista asfaltada continua pujant força retorçada.

De seguida agafem una pista de terra que ens dirigirà cap a Ordèn. Primer deixarem enrera Cal Codolet, o millor dit, les seves runes, situades en una vessant orientada al sud, i que com gairebé tot aquest costat de la Cerdanya resulta erm o amb poquíssims arbres. Aquesta primera part del recorregut no n'és pas l'excepció. Ara bé, això es compensa amb les vistes des d'aquest enlairat camí que veritablement són espectaculars, des de les carenes que baixen del Puigmal i la Tossa d'Alp o sinó el Moixeró i el Cadí, i presidint tot això, sota nostre, l'ampla vall cerdana.

Hem vorejat un turó ano-

Ambiant a Ordèn. Foto: Carles Gortzález

menat Pic de Roca Punxent, i ens hi hem reagrupat a sota, però ens n'anem de seguida per

continuar pujant suaument, fins que en un altiplà, a una alçada de 1.500 m, tot ple d'anti-

gues feixes de conreu, ens dona la benvinguda el poble d'Ordèn (1.500 m). El camí segueix planer fins que uns minuts més tard fem cap a la plaça de l'església de Santa Maria, romànica, senzilla i sense arcuacions. Un reagrupament de poca estona ens permet donar un cop d'ull a les poques cases que hi ha i ens assabentem que el més conegut d'allí és el cultiu de naps, elements indispensables de la gastronomia de la Cerdanya.

El camí ens porta a travessar el torrent de Prat de Codines –ple de vegetació de ribera, a 1.500 m– per arribar-nos al proper nucli de població, que tot just tenim davant nostre, a pocs minuts: Tallendre, a 1.575 m. Mig enrunat, tot i que estan restaurant alguna casa, dona la sensació d'un poble fantasma.

No ens hi aturem pas gaire i anem a travessar el Clot de Matamoros i més endavant, el torrent de la Guilla, i arribem a una espècie de collet, a 1.660 m, que ens portarà a canviar de vessant. Som al Serrat de Sobirons o Sobirà, i continuem tenint, a la vista esquerra, la Cerdanya i el Cadí. El camí ens durà fins a la casa de la Bastida on toca fer reagrupament, per continuar després, en un creuament de camins, pel camí de més a la dreta i que és el més planer, el qual ens portarà a Coborriu. A l'esquerra i baixadora, queda la pista que fa cap a Prullans. El camí, mig planer, mig pujant, supera el llom de la serra de Santa Anna i ens aboca a la vall de la Llosa. Però aquí –som a 1.750 m– canviem l'erm pel bosc, i els experts boletaires de la nostra comitiva comencen a flairar aquelles aromes tan desitjades.

Panoràmica de Belver de Cerdanya. Foto: Carles González

Reagrupament a Ordèn. Foto: Carles González

Camps d'herba en un camp de prop de la Bastida. Foto: Carles González

Vista panoràmica de Viliella. Foto: Carles González

En aquest punt és on ja es comença a desmarxar la qüestió, i ben aviat, per les vores del camí, els gr-istes comencen a fer incursions a banda i banda a la recerca dels preuats bolets. Déu n'hi do de la collita! I els més espavilats varen aconseguir fredolics, rovellons i fins i tot un bon grapat de ceps, a més d'altres que es van dedicar a fotografiar apagallums i amanites.

Més o menys separats, finalment ens reagrupem a Coborriu de la Llosa, a 1.540 m. Els comentaris no anaven per elogiar el magnífic paisatge de la Vall de la Llosa, sinó -amb la bossa plena-, jo n'he agafat tants... i jo més que tu! Aviam, ensenya-me'ls! Oooh! "Que macos"!

Però seguiríem pista avall, fins que en un fort revolt deixem de banda el GR que anàvem seguint i continuem davallant cap al riu. La pista, el cre-

uarà amb un pont a l'alçada de 1.400 m, i seguint a la dreta, deixarem les Cases d'en Vila, prop d'on encara recollim els darrers rovellons i ceps. Si seguíssim avall, fariem cap a Lles, però l'hem de deixar i enfilarnos per un recte, inacabable i costerut camí que surt en direcció oposada d'on veníem, i que mig esgotats ens faria arribar al poble de Viliella, a 1.150 m.

Ja era hora! Ara toca dinar i descansar una estona. Per grups, ens espargim per les rodalies del poble i ens dediquem a cruspir-nos l'entrepà o el contingut de la carmanyola, ja que aquí ningú pot tirar de restaurant, perquè no n'hi ha. Ni tan sols podrem prendre un cafetonet.

Els capdavanters engeguen de nou, i per una pista que s'enlaira, arribem fins a un petit coll, per llavors seguir avall, de forma suau, per la mateixa pista, la qual no deixariem fins arri-

bar a la carretera que porta de Lles fins al refugi de Cap de Rec i les pistes d'esquí nòrdic del mateix nom.

En tot cas, una alarma momentània s'apoderà dels caminaires quan no van veure l'autocar, i els més preocupats s'encarregaren d'anar a buscar-lo per veure si s'havia equivocat de lloc. Al cap d'una estona, el vehicle aparegué tranquil, i de seguida, carretera i manta per deixar la Cerdanya i travessar aquell forat del Moixeró, amb la intenció d'anar-nos-en cap a Vilanova.

Un excel·lent i profitós itinerari, que segurament, i per culpa de la neu, tornarem a seguir a la primavera vinent.

Josep Blanes

GR-3: un recorregut per la Catalunya interior

CARDONA- SOLSONA

7a etapa: Cardona - Molí de Buida - Sacs - Clariana de Cardener - Pantà de Sant Ponç Solsona; 19 de desembre de 1999; 38 participants; 18 km aproximadament.

Amb unes quantes desercions de darrera hora (fred? mandra?...), un grup de 38 senderistes ens trobem a la plaça de l'Estació a les set del matí, hora prevista per embarcar-nos cap a Cardona, inici de l'etapa d'avui i darrera d'aquest any

1999 tan trasbalsat. Darrera etapa del segle? Darrera etapa del mil·lenni? No volem entrar en més polèmica, ja n'hi ha hagut ben bé prou. El que sabem segur és que és la darrera de l'any, i a les vigílies de Nadal, així és que uns quants quilòmetres no ens aniran gens malament, creiem, abans d'entrar en la disbauxa gastronòmica de les festes properes.

Puntualment, sortim amb l'autocar en direcció a Cardona; abans, però, ens aturem a Sùria, on esmorzem, i després continuem ja de dret fins a la vila de Cardona, de la qual ja abans d'arribar-hi veiem que sobresurt notablement el seu imponent castell i antic monestir de Sant Vicenç, damunt d'un promontori, a 154 m sobre el riu.

Ja som a Cardona, bressol d'un dels llinatges més importants i antics de la noblesa dels Països Catalans. De seguida buidem els autocars i, amb la motxilla a l'esquena i abans d'iniciar seriosament la caminada, ens apropem a les voltes del pont del Diable, a ran del riu; un parell de fotos, i som-hi!

Comencem el recorregut travessant el riu Cardener pel pont de Sant Joan (a 455 m), construït al segle XV, ja que l'esmentat pont del Diable havia estat inacabat. El dia s'ha

L'inacabat pont del Diable de Cardona. Foto: Blanca Forgas

Comencem el GR sortint de Cardona pel pont de Sant Joan. Foto: Blanca Forgas

Clariana de Cardener. Foto: Blanca Forgas

Panoràmica del pantà de Sant Ponç. Foto: Blanca Forgas

unes ben marcades fites de la telefònica, arribem a Clariana de Cardener (500 m), el terme municipal de la qual es troba a l'extrem de llevant de la comarca del Solsonès en contacte amb el Bages. A l'altra banda de la carretera hi ha l'església de Clariana, lloc que aprofitem per fer un altre reagrupament.

Reemprenem l'itinerari, que novament a ran del Cardener transcorre una estona per un tram envoltat de frondosa vegetació, molt bonic, i ara ens anem enlairant una mica fins que arribem a una carretera que baixa de Santa Susanna, i la seguim cap a la dreta.

Comencem a entrellucar la presa del proper pantà de Sant Ponç (527 m), el primer de la conca del Llobregat, inaugurat el 1964, de 6 km de llargada i 24,7 hm³ de capacitat. Sense creuar la presa (que té més de 300 m de llargada i uns 60 m d'alçada), continuem per una pista asfaltada a l'esquerra de l'embassament, fins que en una bifurcació abandonem la pista i sobtadament entrem al bosc per un corriol abrupte que enllaça amb un sender de forta pujada entre el bosc. Entre esbufecs i algun impropri dissimulat per culpa de la sobtada i dura pujada, anem gaudint de bones panoràmiques del Port del Comte, la serra del Verd i els cingles de Busa.

A mitja pujada, descansem en una balconada natural entre la vegetació, que ens permet de veure la gran extensió de l'embassament. La forta pujada i la mica de sol que finalment ha tret el nas entre la grisor del dia, ens ha fet suar de valent.

llevat grisós i fred i això ens fa caminar a bona marxa. Passat el pont, s'agafa direcció a Sorba, i vorejant la fàbrica del Paper i un cop havent travessat el pla de les Hortes de Cardona, fem cap al costat del riu de l'Aigua d'Ora (440 m), lloc on fem un petit reagrupament de la colla.

Creuem el riu per un pont i deixem de banda la carretera que ens duria a Sorba. Passem per can Malniu i cal Garrigó, encetem un camí veïnal que porta a Navès i travessem la torrentera de Sant Grau. Poc

després, arribem al camp de Capellans i continuem paral·lels al riu, fins a Buida-Sacs. En un nivell més baix, veiem el Molí de Buida-Sacs, en runes, i un pont sobre el riu Cardener, on arribem en uns minuts. Hem recuperat una mica d'alçada, ara som a 460 metres.

Travessem novament el riu Cardener i sortim a una esplanada situada entre la carretera de Manresa a Solsona i una planta d'extracció d'àrids. Ara, seguim la carretera C-1410 fins al final de la tanca del costat d'una gravera. Guiant-nos per

Final de la pujada. Som a cal General (620 m), on uns simpàtics aneguets ens donen la benvinguda. Seguim endavant, ara de baixada, i poc després arribem a la riera de Puigsec o rasa de Santa Perpètua (570 m), que creuem tres vegades en menys de vuit minuts, alternant una riba i l'altra, i tornem a iniciar una lleugera pujada.

Passem entre uns grans blocs de pedra i continuem l'ascensió fins arribar a una bifurcació, on recuperem la cota d'alçada màxima que havíem assolit a cal General (620 m). En aquesta bifurcació hi ha uns cartells indicadors. Un tram més de pujada, ara per un tram encimentat, i després per pis-

Cal General. Foto: Blanca Forgas

ta, tot passant pel costat d'un dipòsit ple de canyes, fins que arribem finalment al camí asfaltat a Torre de Cardener (660 m), on tenim la sort de trobar l'autocar que ens ha vingut a recollir en aquest punt, estal-

viant-nos així un quilòmetre i mig de camí asfaltat que hauríem hagut de fer fins a la cruïlla de la carretera C-1410, i donant, doncs, per acabada l'etapa d'avui.

Són aproximadament dos quarts de tres de la tarda quan tornem a pujar als autocars que ens portaran a Solsona, la terra dels Trabucaires, onensem dinar. Hi arribem en un quart d'hora.

Mentre alguns van de restaurant, d'altres van d'entrepà i carmanyola arrezerats en un bar que demostra una bona disposició per atendre gent de xiruca i motxilla.

I entre menjar i gresca i el tast obligat de les típiques i dolces "bales de trabuc", fem temps per tornar als autocars, no sense acomiadar-nos de Solsona fent un tomb pels seus carrers antics i emmurallats, admirant els seus magnífics portals d'entrada al nucli antic i les seves torres i cases nobles.

Cap a un quart de sis de tarda, novament tots reagrupats, iniciem el retorn en autocar cap a Vilanova, on arribem sobre un quart de vuit del vespre, sense caravanes i molt tranquil·lament.

Avui hem passat del Bages al Solsonès, i la propera etapa, ja en plena comarca que avui hem estrenat, la deixem per al 2000, que el tenim a les portes. Eí! Si no ens falla per culpa del temut EFECTE 2000!!!

Blanca Forgas

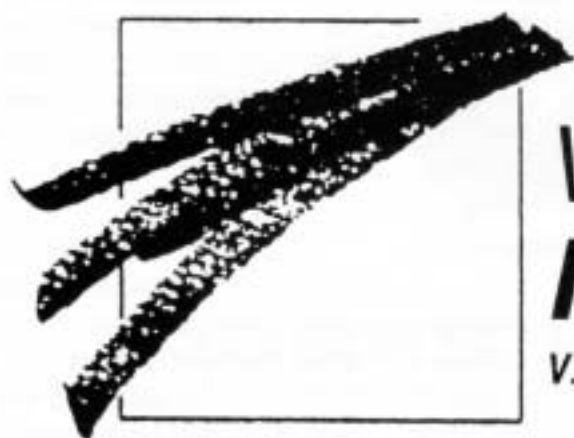

El GR ens porta per un bosc de pins típic del Solsonès. Foto: Blanca Forgas

la lionesa

PASTISSERIA

Santa Eulàlia, 6 - Tel. 93 893 02 99
VILANOVA I LA GELTRÚ

VIATGES
INTERGAVA

V. INTERNACIONAL GAVA, S.A. G.C. 129

LA VOSTRA AGENCIA DE CONFIANÇA
US OFERIM TOT TIPUS DE SERVEIS I PRODUCTES
A MES DE LA VENDA DE BITLLETS D'AVIO I TREN

OFERTES ESPECIALS PER ALS SOCIS DE L'A.E.TALAIA
CONSULTEU-NOS... US ESPEREM!

C. Almirall Colom, 6 - Tel. 93 814 43 53 - Fax 93 814 28 07 - VILANOVA I LA GELTRÚ

El plaer de comprar

Botiga a Vilanova

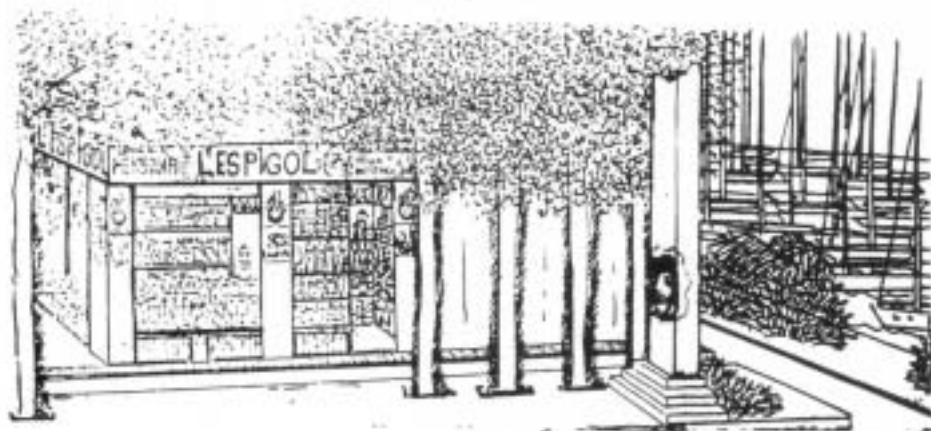
c/ Dr. Zamenhof, 28 - Tel. 93 815 92 14

Mar Blau

P La compra fàcil
PASSEIG MARÍTIM - SEGUR DE CALAFELL

HERBOLARI L'ESPIGOL

Herbes, dietètica, formatges i especialitats

GRAN
ASSORTIT
DE
PRODUCTES
ENERGÈTICS
PER A
ESPORTISTES

Rambla de la Pau, 103 - Tel. 93 815 13 11 - 08800 Vilanova i la Geltrú

«EL BUEN TAPEO»

junt a la Piscina Municipal

C/ Pelegrí Ballester, 19-21
Tel. 93 815 62 02

08800 VILANOVA I LA GELTRÚ

 **INTERSPORT
OLARIA**

TOT PER A L'ESPORTISTA

A Vilanova:
Pl Soler i Gustems, 5
Francesc Macià, 50
Francesc Macià, 101

A Vilafranca:
La Parellada, 18

Ai Vendrell:
Àngel Guimerà, 32

Intersport Olaria us ofereix un bon assortit de botes, motxilles i sacs per a tot tipus d'excursió i senderisme. Amb el suport de les marques

McKinley
Alpina
Boreal

Ferrino
Coleman
Chiruca

Salomon
Line 7
Petzl

Trango
Columbia
Polar Mountain

que et garanteixen un bon material per a cada ocasió.

I a més, durant aquest mes, els socis de La Talaia us podeu beneficiar d'un 10% en els articles de muntanya